

Pinczés Zoltán csendőr vezérőrnagy

Származása

1891. november 3-án született Ó-Radnán, Beszterce-Naszód vármegyében (Erdély).
Apja: Pinczés Ferencz, postamester (1867-1944)
Anyja: Nagy Berta, Nagy Károly (1840-1898) m. kir. telekkönyvvezető és Gebhárdt Sarolta leánya
Testvérei: Ferenc (1894-1915, Galíciában hősi halált halt), Károly, József, Gyula

Iskolai évek

A Szamosújvári M. Kir. Állami Főgimnázium tandíjmentes diákja volt 1901-1909-ig. A magyar nyelv iránti szeretetét és előadói készségét gimnáziumi éveiben jól megalapozta. Az évenként kiadott gimnáziumi értesítőkből többször is szerepel a neve mint különböző versenyek nyertese. Néhány idézet az értesítőkből:

1906: A *Br. Jósika Miklós Önképzőkör* által rendezett szavalóversenyen „a víg szavalatra kitűzött 5 koronát Pinczés Zoltán VI. osztályos tanuló nyerte el” (36. old.), és a „Jutalmak, versenydíjak” címszó alatt ez olvasható: „Nagy Lajos főszolgabíró ajándékából, mint legjobb szavaló Pinczés Zoltán VI. oszt. tanuló 10 koronát kapott.” (70. old.)

1907: „A versenyszavalaton 5 koronát nyert Pinczés Zoltán VII. o. t. víg szavalattal” (43. old.). Ugyanabban az évben: „Pinczés Zoltán VII. o. t. Nagy Lajos helybeli főszolgabíró úr 10 korona jutalmát kapta mint legkiválóbb szavaló.” (69. old.)

1908: „Önképzőkörünk ez évben is teljesítette kötelességét s a maga szerény eszközeivel és korlátolt határai között igyekezett hivatását betölteni. Alakuló közgyűlését szept. 16-án tartotta Majoros Béla tanár elnöklete alatt, amikor is a kör tisztviselői választás útján a következők lettek: elnök: Pinczés Zoltán VIII. o. t., titkár: Pásca Ágoston VIII. o. t.,...”

„A kitűzött pályatételek közül a *Minő okok működtek közre hazánk iparvállalatainak földrajzi elhelyezkedésében* c. tételt Papp István dr. tanár tűzte ki, és a beérkezett két mű szerzőjét – Mikis László és Pinczés Zoltán VIII. o. t. – ugyancsak ő 10-10 koronával jutalmazta. A kör ez úton is köszönetet mond Papp István dr. tanár úrnak.” (47. old.)

„A kör által rendezett versenyszavalaton 5-5 koronát nyertek Haás Sándor VII. o. t. és Pinte Ágoston VIII o. t. komoly szavalattal, Pinczés Zoltán VIII. o. t. pedig víg szavalattal. Itt említjük meg, hogy a helybeli *Függetlenségi és 48-as kör* által Dr. Gopcsa Jakab emlékére tett alapítvány kamatait Pinte Ágoston, Pinczés Zoltán VIII. o. t. és Tellman József V. o. t. között osztotta meg a tanári testület.”

„...a rendezett szabad-előadás versenyen 15 koronát nyert Pinczés Zoltán VIII. o. t. (A villamosság haszna az orvostudományban)... ” (48. old.)

„Az *Esztegar-féle* alapítvány évi kamatait kapta Pinczés Zoltán VIII. o. t., mint a róm. kath. vallásban legkiválóbb növendék”. (85. oldal)

„A *Gopcsa Jakab* alap kamatait nyerték a márc. 16-i ünnepélyen előadott szavalatuk jutalmául Pinczés Zoltán VIII. o. t. és Tellmann József. V. o. t.”

„Nagy Lajos főszolgabíró úr 10 korona jutalmát Pinczés Zoltán VIII. o. t. kapta, mint legkiválóbb szavaló.”

A gimnáziumi éveiben szerzett tudását, szeretetét és elkötelezettségét a magyar nyelv iránt jól kamatoztatta későbbi életében: többek között tagja volt a katonai írók körének, tíz évig szerkesztette a *Csendőrségi Lapokat*, 11 évig a *M. Kir. Csendőrség Zsebkönyveit, stb.*

Házasságkötése

1919. április 23-án megnősült. Felesége a háromszéki székely családból származó ikafalvi Farkas Anna, szül: Alsócsernáton, 1886. nov. 27., ikafalvi Farkas Ignác (szül: 1850), és Ikafalvi Farkas Katalin (szül. 1853) leánya. (Anna szülei 1870-ben esküdtek meg, de ehhez mentesítést kellett kérjenek mint közeli rokonok és mint kiskorúak. Anyakönyvi bejegyzés 1870. jún. 6.: „*A teljes korutlanság alól külhatóságilag, a rokonsági viszony alól püspökileg mentettek fel.*”)

Pinczés Zoltán és ikafalvi Farkas Anna esküvője a Tanácsköztársaság (proletárdiktatúra) sötét és véres korszakára esett. (Lakhelyük: Budapest I. Alkotás u. 34. volt). Így történhetett meg, hogy a budapesti anyakönyvvezető azt írta be a vőlegény foglalkozásaként: „*a vörösörségnél zászlóaljparancsnok*”, mivel a Tanácsköztársaság alatt minden csendőrt automatikusan a Vörös Örség kötelékébe tartozónak tekintettek. A vőlegény a foglalkozását egy későbbi anyakönyvi bejegyzés által kijavíttatta „*magyar kir. csendőr főhadnagy*”-ra. (Pótlólag jegyezték fel a jegyesek felekezeti hovatartozását is: a vőlegény vallása „*r. kath.*”, a menyasszonyé pedig „*ref.*”, mivel a vörösuralom alatt a vallás sem számított).

A csendőr

Nagyon fiatalon elhatározta, hogy csendőr lesz. Leszolgálta önkéntes katonai évét (1909-1910), de nem vették fel a tiszti létszámkorlátozás miatt csendőrtiszti próbaszolgálatra, ezért elhallgatta érettségijét, csak hogy beállhasson csendőrnek. Tényleges szolgálatát 1911. aug. 10-én kezdte meg mint próbacsendőr a madéfalvai csendőrörsön Erdélyben. Pályafutása során szinte minden tiszti beosztásban szolgált.

1913. május 1.-vel a m. kir. honvédelmi miniszter rendeletével hadapróddá (*Budapesti Közlöny, 1913. jún. 1.*), majd

1913. november 1.-vel zászlóssá nevezték ki. (*Budapesti Közlöny, 1913. nov. 5.*)

1914. augusztus 1.-vel hadnaggyá léptették elő. (*Pesti Napló, 1914. aug. 13.*)

1914. október 10.-vel az I. számú csendőrkerület dicsőszentmártoni szakasz parancsnokává nevezték ki.

1918. május 1.-ével, már mint főhadnagy szolgált ugyanitt. (*Honvédségi Közlöny, 1914. okt. 7.; HK 1918. máj. 2.*)

1915. május 6-án tette közzé a hadsereg rendeleti közlönye az új katonai kinevezéseket. E szerint „*A király a M. Kir. Csendőrség állományában kinevezte főhadnaggyá Pinczés Zoltánt*” (*Budapesti Hírlap 1915. máj. 7.; Magyarország, 1915. máj. 7.*) Ennek ellentmond a *Honvédségi Közlöny 1915. nov. 6-án* megjelent száma, mely szerint 1915. november 1-ével nevezték ki csendőr főhadnaggyá.

További előléptetéseinek időpontjai:

1920. szeptember 1. – százados

1931. november 1. – őrnagy

1936. november 1. – alezredes

1940. szeptember 1. – ezredes

1943. május 1. – vezérőrnagy, miáltal a tábornoiki kar része lett (*Tiszti Címtár, 1943.*)

1932-1939: A csendőr törzstiszti iskola, tisztképző- és főtiszti tanfolyamok tanára.

A M. Kir. Csendőrség személyzeti ügyei a „m. kir. honvédelmi minisztérium 20. (csendőrségi) osztályá”-nak hatáskörébe tartoztak (1921-től), míg szolgálati ügyei a „m. kir. belügyminisztérium VI-b. (csendőrségi szolgálati) osztályá”-hoz. 1941-ben a VI-b. csendőrségi szolgálati osztály vezetője vitéz Vadászy István csendőrezredes, helyettese Pinczés Zoltán csendőrezredes voltak. (*Rendőrségi Zsebkönyv, 1941*). A VI-b. csendőrségi szolgálati osztály ügyköre volt „a M. Kir. Csendőrség összes közbiztonsági, szolgálati, létszámelhelyezési, illetmény- és egyéb gazdasági, valamint nyugdíj ügyei,” továbbá „a M. Kir. Csendőrség nyugdíjjárulék-alapjának és az országos csendőrlegénységi betegsegélyezési alapnak [CSERBA] felügyelete.”

1942. augusztus 1-vel Horthy Miklós Kormányzó Úr Ő Főméltósága kinevezte a m. kir. belügyminisztérium VI-b. (amely 1943. jan. 1.-től „XX. csendőrségi szolgálati osztálya” elnevezést kapta) vezetőjévé (*31. sz. Honvédségi Közlöny, 1942. augusztus 4.*). Helyettese besenyői Beöthy Kálmán alezredes lett. (Megjegyzés: a honvédelmi minisztérium osztályait arab számokkal, a belügyminisztérium osztályait pedig római számokkal jelölték).

1944-ben a M. Kir. Csendőrség felügyelője mellé beosztott tábornoik.

Beosztásai

Szakály Sándor *Akik a magyar királyi csendőrséget 1919 és 1945 között vezették*, (Magyar Napló, Budapest 2013, 190. old.) c. könyve alapján:

- 1909. 10. 01. – 1910. 09. 30.: egyévi önkéntes
- 1911. 08. 10. – 1912. 08. 10.: próbaszolgálat a m. kir. csendőrségnél.
- 1912. 08. 10. – 1913.: az I. csendőrkerület állományában
- 1914. 10. 10. – ? : I. kerület dicsőszentmártoni szakasz, szakaszparancsnok.
- 1919. 07. 01. (sic) – ? : Belügyminisztérium VI-b osztály, előadótiszt
- 1920. 03. 01. – ? : budapesti csendőrkerület, II. segédtiszt
- ? – 1931. 12. 15.: Belügyminisztérium VI-b osztály, előadótiszt
- 1931. 12. 15. – ? : a m. kir. csendőrség felügyelője, előadótiszt (ideiglenes)
- 1933. 10. 01. – 1939. 01. 09.: m. kir. csendőrtisztképző iskola, tanár
- 1939. 01. 09. – 1939. 05. 10.: szegedi V. csendőrkerület, szegedi osztály, osztályparancsnok
- 1939. 05. 10. – 1940. 05. 01.: Belügyminisztérium VI-b osztály, előadótiszt.
- 1940. 05. 01. – 1940. 11. 23.: Belügyminisztérium VI-b osztály ideiglenes osztályvezető-helyettes
- 1940. 11. 23. – 1942. 08. 01.: Belügyminisztérium VI-b osztály, osztályvezető-helyettes
- 1942. 08. 01. – 1943. 09. 01.: Belügyminisztérium VI-b osztály osztályvezető
- 1943. 09. 01. – 1945.: a m. kir. csendőrség felügyelője mellé beosztott tábornoik.

I. világháborúban kapott kitüntetései (a korabeli tudósítások szerint)

- „Budapest, 1915. június 10. – A király megparancsolta, hogy a legfelső dicsérő elismerést újból tudtul adják az ellenséggel szemben tanúsított vitéz magatartásáért Pinczés Zoltán hadnagynak, a m. kir. I. csendőrkerületnél, a 31. gy.-dandár par.-nál.” (*Budapesti Közlöny, 1915. jún. 10.; Budapesti Hírlap, 1915. jún. 11.*)
- „Ő császári és apostoli királyi Felsége méltóztatott legkegyelmesebben megparancsolni, hogy a legfelső dicsérő elismerés újjólag másodszor - a kardok egyidejű adományozása mellett - tudtul adassék: az ellenséggel szemben teljesített kitűnő szolgálatáért elismerésül: Pinczés Zoltán, m. kir. I. csendőrkerületbeli csendőr főhadnagynak, egy csendőrszakasz parancsnokának.” (*Honvédségi Közlöny – 1917. máj. 19., Budapesti Közlöny, 1917. máj. 20.*)
- „...a legfelsőbb dicsérő elismerés újjólag tudtul adassék: az ellenség előtt teljesített kitűnő szolgálataiért elismerésül Pinczés Zoltán I. csendőrkerületbeli csendőrfőhadnagynak, egy csendőrszakasz parancsnokának.” (*Budapesti Közlöny, 1917. máj. 23.*)
- „Az újjólagos legfelsőbb dicsérő elismerés másodszor tudtul adassék: az ellenség előtt teljesített kitűnő szolgálataik elismerésül: Pinczés Zoltán, I. számú csendőrkerületbeli csendőr főhadnagy, egy csendőrszárny parancsnokának; (Legf. elh.– 1918. június 2. – 13477/el. sz. 1918. június 12.)” (*Honvédségi Közlöny, 1918. jún. 15.*)
- 1942. december 3-án Horthy Miklós Kormányzó Úr Ő Főméltósága a Magyar Érdemrend Tisztikeresztjét adományozta Pinczés Zoltán ezredesnek „különböző beosztásokban, legutóbb a belügyminisztérium csendőrségi osztályában osztályvezető-helyettesi és osztályvezetői minőségben teljesített kiválóan eredményes és igen hasznos szolgálataiért.” (*52. sz. Honvédségi Közlöny, 1942. dec. 15.*)

További kitüntetései

Szakály Sándor *Akik a magyar királyi csendőrséget 1919 és 1945 között vezették* (Magyar Napló, Budapest 2013, 190. old.) c. könyve alapján:

- Magyar Érdemrend lovagkeresztje (1934)
- Ezüst Katonai Érdemérem hadiszalagon, kardokkal (két ízben)
- Bronz Katonai Érdemérem hadiszalagon, kardokkal
- Kormányzói Dicsérő Elismerés Magyar Koronás Bronzérme
- Károly Csapatkereszt,
- Nemzetvédelmi Kereszt (1942)
- Háborús emlékérem kardokkal és sisakkal
- Tiszti Katonai Szolgálati Jel II. osztálya
- Erdélyi Emlékérem
- Osztrák Háborús Emlékérem kardokkal
- Bolgár Háborús Emlékérem.

Az író

A *Magyar Katonai Írók Köre* 1925-ben alakult meg. Az első eszmecsere ill. értekezletet a Tiszti Kaszinó tanácsstermében tartották 1925. május 29-én. Többek között elhatározták, hogy a „katonai irodalom fejlesztése” érdekében 1926-ra évkönyvet adnak ki. A Kör fővédnöke József kir. herceg tábornagy volt, elnöke báró Hazai Samu vezérezredes. A Kör 58 rendes tagja között

volt Dr. József Ferenc kir. herceg és Pinczés Zoltán csendőrszázados is (*Magyar Katonai Közlöny, 1925*).

1937 szeptemberében jelent meg vitéz dr. Gereöffy Géza katona-költő szekszárdi csendőrszázados „*Az én hangom*” című verseskötete, amelyről országszerte elismeréssel emlékezett meg a sajtó. Számos magas rangú katona mellett (vitéz Kary Béla ny. áll. altábornagy, a katonai írók körének elnöke; vitéz Csatáry ezredes, a m. kir. Zrínyi Miklós nevelőintézet parancsnoka; Dr. Tusnádi Élthes Gyula egyetemi magántanár, kormányfőtanácsos, a *Rendő*r volt főszerkesztője; vitéz szinai Szinay Béla altábornagy, vitézi törzskapitány, volt csendőrségi felügyelő, a katonai írók körének tagja) Pinczés Zoltán alezredes, a katonai írók körének tagja, a *Csendőrségi Lapok* volt főszerkesztője is elmondta véleményét Gereöffy verseskötetéről: „*A kötet számomra, Tőled való kedves emléket is jelent. Isten áldotta tehetség vagy Géza! Már el is olvastam verseid nagy részét s mondhatom: tiszta, nemes élvezetet nyújtottak. Gyönyörű gondolataid vannak s művészién játszol a magyar nyelv zengzetes hangszerén. Kedvesek a családi témáid, az ember szinte hallja reá a maga lelkének rezonanciáját. Külön értéked az izzó magyarságod. Nem tudom mindenki úgy van-e vele, hogy egyike vagy azoknak, akik élesztik a tüzet, amelynek nem szabad pislákolnia! Válgék a Te Hangod minden magyar ember hangjává, amely, ha nem is tud ilyen szépen szólni, de ugyanazt érezte és hirdesse, mint Te.*” (*Tolnamegyei Újság, 1937. szept. 29., 2. old.*)

Csendőrségi Lapok

A magyar királyi csendőrség szaklapja volt 1905-1944 között, mely csendőrségi, közbiztonsági és katonai szakkérdésekkel foglalkozott, és a csendőrök továbbképzését és általános műveltségi szintjének emelését célozta. Pinczés Zoltán írói készsége a *Csendőrségi Lapokon* át lett általánosan ismertté. Ő szerkesztette a *Csendőrségi Lapokat* 11 éven át (1924. jún. - 1934. dec.), mégpedig a háború utáni viharos időket követő első 11 éven át. Ennek a jelentőségét a történelmi események háttére adja.

1918. november 3-án a Monarchia részére befejeződött az I. világháború. A *Csendőrségi Lapok* 1918. november 10-i számában már érezhető volt, hogy valami nincs rendben az országban. Ezzel a számmal meg is szűnt a lap.

1918. nov. 19-én Kun Béla, Szamuelyvel, Rákosival és más 24 kommunista mozgalmi emberrel megérkezett Budapestre, s szakszerű moszkvai kiképzésüknek köszönhetően következett a 133 napos vörös rémuralmuk és a nép átnevelése. Ennek megfelelően az 1919. január 10-én újra indult *Csendőrségi Lapok* csak nevében volt a régi. A csendőrség szellemiségével teljesen ütköző, idegen értékrendet tükrözött.

A *Csendőrségi Lapokat* vörös rongyokba burkolták. A hangnem elképesztő volt. Ömlött a szenny az újságból. „Csendőr-elvtársak”-ról írtak. A régi rendszer elleni harcra tüzelték őket. „Maguktól állottak a forradalom szolgálatába, meggyőződésükre hallgatva mennek most a vörös lobogó segítségére” – írták. Politikai tevékenységre szólították fel őket, s választási küzdelembe akarták küldeni a csendőrt a proletárok tömegével együtt, „hogy hitet tegyenek a nemzetközi szocializmus mellett. Egyetlen csendőrnek sem szabad a választástól távortartania magát. Minden csendőrnek erkölcsi és becsületbeli kötelessége a szocialista listára adni szavazatát.” – írták. „Magára eszmélt a csendőr. A forradalommal összetörte a reá rakott bilincseket, agyát kiszabadította...” stb. Ilyeneket és ehhez hasonlókat írtak oldalakon keresztül. Szerencsére a 1919. március 10-i szám volt az utolsó, amely ilyen szellemiséget árasztott. 1919-ben csak hat

szám jelent meg, aztán végleg megszűnt... átmenetileg évekre. De ez a hat szám éppen hattal volt több a kelletténél.

A Magyar Tanácsköztársaság, vagyis a proletárdiktatúra 1919. augusztus 1-én megszűnt. Újra kellett éleszteni az országot, s ennek részeként újra szervezni a csendőrséget. Örömteli hír és hirdetemény volt olvasható az *Egri Népújságban*, ami nemcsak Egerre, de az egész országra érvényes volt. „*A csendőrség szervezése. Ez az első lépés, mely a régi, mintaszerű csendőrség nagyobb méreteken leendő szervezésére irányul, bizonyára őszinte örömet kelt a közrendnek minden barátjában. Másrészt mindenki megnyugodhatik, hogy jó úton haladunk a békés berendezkedés felé...a csendőrséget múlt évi november hó előtti állapotnak megfelelőleg visszaállítom. Felhívom az összes csendőrségi tiszteket, tisztviselőket, altiszteket, csendőröket és próbacsendőröket, hogy nálam a Csiky Sándor utcai csendőrlaktanyában haladéktalanul jelentkezzenek, ahol megfelelő beosztással újból felvételnek.*

*Eger, 1919. augusztus 7. – Soltész Imre csendőrőrnagy”
(Egri Népújság, 1919. aug. 8.)*

És megindult a munka. A csendőrség jó hírve ismét az ország minden zugában hallható volt. És ebben a helyreállító munkában óriási része volt a Pinczés Zoltán százados szerkesztésében 1924. június 15-én újrainduló *Csendőrségi Lapoknak*. A *Honvédségi Közlöny* 1924. augusztus 15-i számában közli a lap újraindulásának hírét (12116/Elnökség. 1924. sz. értesítés), a *Magyar Katonai Közlöny* pedig a „Lapszemle” címszó alatt így ír:

„A M. Kir. Csendőrség sajtószerve a háború és az ezt követő kedvezőtlen viszonyok miatt megszűnt, azonban most újból életre kelt. Melegen üdvözljük a *Csendőrségi Lapokat*, amelyek valóban nélkülözhetetlenek egyik legtökéletesebb és legtiszteltebb intézményünk életnyilvánulásaiban. A június elsején megjelent első számba dr. Rakovszky Iván belügyminiszter írt figyelemreméltó előszót. ‘A most meginduló *Csendőrségi Lapokat* szárnybontásakor a legmelegebben üdvözlöm’ – írja a belügyminiszter; – majd még ezekkel a meleg szavakkal adózik a csendőrség érdemeinek: ‘Negyvenhárom év alatt a magyar csendőr a becsületességnek, a hűségnek és a bátorságnak magyar hűsba, vérbe faragott kemény szobra lett, amelyet tisztelettel megcsodált és megirigyelt a másképp oly haladott külföld.’” (A belügyminiszter köszöntésének teljes szövegét lásd az életrajz végén.)

A csendőrségi szaklap tulajdonosa a M. Kir. Csendőrség mint testület volt, s 1924-től felelős szerkesztője és kiadója Pinczés Zoltán csendőrszázados. A *Csendőrségi Lapoknak* a csendőrség nemzetközileg elismert, kiváló szintre emelésében óriási szerepe volt. Pinczés „Nem gyűjtünk előfizetőket!” c. cikkében így ír a *Lapokról* az 1926. jún. 1-i számban: „**Mi a csendőrségnek, jobban mondva, csak a csendőrségnek vagyunk a szaklapja. Minden betűnkkel, minden erőnkkel és minden szeretetünkkel csak a csendőrség ügyét szolgáljuk; célunk elsősorban az, hogy a legénységünknek nemes és hasznos szórakozást nyújtsunk, önképzését megkönnyítsük, nevelésében pedig segítségükre legyünk mindazoknak a ténylezőknek, amelyeknek ez elsősorban képezi a feladatát.**”

Pinczés Zoltán csendőrszázados – majd őrnagy – felelős szerkesztő és kiadó nevét az évek folyamán gyakran és a legnagyobb tisztelettel és elismeréssel említik a legkülönfélébb publikációkban és fórumokon. Óriásit alkotott a tíz és fél év alatt. 1934 decemberében lemondott a *Csendőrségi Lapok* szerkesztéséről és „átadta a tollat” helyettesének Mohácsy (Mahács) Lajos századosnak. A *Csendőrségi Lapok* 1934. december 20-i számában közölt, alább teljes egészében idézett búcsúja kiválóan világítja meg gondolkodását, jellemét, lelki nagyságát.

„Búcsúzom.

Úgy emlékszem reá, mintha tegnap lett volna. Pedig idestova huszonhét esztendeje.

A nagyvakációban nagyon összebarátkoztam a szomszédságunkban laktanyázó csendőrökkel. Szabad lett bejárnom a laktanyába, szabad volt velük portyázni menni és – ez volt a legnagyobb kiváltságom – szabad volt olvasnom a *Csendőrségi Lapokat*.

Ettől kezdve nem volt a *Csendőrségi Lapoknak* nálam hűségesebb olvasója. Külön öröme lett a vakációknak. Legénységi szobában lábatlankodva, bőrdöngő kamrában megbújva, az udvari farakáson kuksolva vagy a kerti szilvafa alatt hasalva habzsoltam egyik számot a másik után, az első betűtől az utolsó bajuszpedrő-hirdetésig. És a betűk nyomán, az új világ nyomán, amelyet megnyitottak előttem, gyermekálmaim mindinkább egy irányba terelődtek: ha megnövök, én is csendőr leszek. Sőt: én is írok majd cikkeket a *Csendőrségi Lapokba*. Még nem tudom miről, de írok.

Most itt ülök egy decemberi este késői csendjében s valóravált gyermekálmaim ezernyi emlékével búcsúzom a régi baráttól: a *Csendőrségi Lapoktól*. Bőkezű volt a sors: tíz és fél évig voltam szerencsés szerkeszteni ezt az olyan korán szívemhez nőtt újságot.

Nem munkát, de örömet jelentett számomra életemnek ez az évtizede. Pedig jól érzem, hogy annál, amit nyújtani szerettem volna, kevesebb volt, amit adni tudtam. De azt, ami hiányzott, mentse mélységes szeretetem minden iránt, ami csendőr és csendőrség. Az első betűtől, amit immár tíz éve a nekiindulás bátor lendületével, de a feladat komolyságának szorongó átérzésével is papírra vettem, végig a tízkötetnyi betűmillión, az elfutott évek küzdelmei, gondjai, tervei és akadályai, reménységei és csalódásai, de szépségei és örömei közepette is mindig egy meggyőződéstől feszültem neki az útnak újra meg újra: a csendőrt pihenésének óráiban sem szabad magára hagyni, mint embert, mint magyart is szeretni és gondozni kell, mert megérdemli.

Szerkesztő nem kívánhat hűségesebb, hálásabb olvasót a csendőrnél, ha megtalálják a nyelvet, amelyen megértik egymást. A szolgálat merev szempontjai által kevésbé feszélyezett, közvetlenebb szellemi kapcsolat, amelyet még annakidején a *Csendőrségi Lapok* teremtett meg és tart fenn a testületben, magyar fajunk minden rejtett értékét feltárja a csendőrben. Minden nemes iránt fogékony lelkét, felszínese, megemésztetlen féltudományoktól nem bódult agyát könnyen, gyorsan és szívesen telíti hivatásának eszményeivel és szellemi tartalmával, ha abban okos mértéket tartunk. Hibái felszínese, könnyen lecsiszolható. Ha tehát nem dolgoztunk hiába, nem a magunk az érdeme, hanem a talajé, amelybe vetettük. E közös munka szerény részesének lenni nemes élvezet; célkitűzéseit egy szerkesztő hivatása szerint személytelenül, mások minden jó írásának, minden sikerének önzetlenül örülve szolgálni megtisztelő feladat.

Szívesen, örömmel végeztem a szerkesztésnek ezt a nekem jutott feladatát. De most már a testület iránt való kötelességemnek ismerem a belátást, hogy e munkakört nem szabad csak a magam számára lefoglaltanom. Az évtizedes határkő nemcsak állomás, hanem figyelmeztető is, hogy azon túl már nem azzal szolgálom igazán a testületet, ha magam folytatom a megkezdett munkát, hanem önként és engedelmesen meghajlok a természet bölcs váltógazdasága előtt. Másirányú szolgálati és önkéntes elfoglaltságom megnövekedése mellett az önbírálatnak ez az elemi követelménye is indított tehát arra,

hogy a lap felügyelőbizottságától szerkesztői megbízatásom alól felmentésemet kérjem, amit a Bizottság a folyó év végével el is fogadott.

Búcsúzom tehát az én kedves csendőrolvasóimtól. Köszönöm a szeretetüket, bizalmukat és ragaszkodásukat, amelynek annyian, annyiszor és olyan felejthetetlenül kedvesen adták tanújelét. Engedjék meg a lap kiváló, lelkes munkatársai is, hogy odaadó, igen értékes munkásságukért, amellyel lapunkat mindig támogatták s tartalmát mai magaslatára emelték, szintén hálás köszönetet mondjak. S ha szabad névszerint megemlítenem: Mohácsy Lajos százados, segédszerkesztő, dr. Miskolczy Ágost kir. főügyészhelyettes, Olchváry-Milvius Attila őrnagy és Rásy Barna ny. százados urakra, a lap régi, belső munkatársaira el nem múló hálával gondolok, mert amit elérnünk sikerült, nekik köszönhetem.

Átadom hát a tollat. Megnyugvással, bizalommal s a *Csendőrségi Lapok* jövőjébe vetett erős hittel teszem ezt, mert tudom, hogy kipróbált, hivatott kezekben fogja tovább szolgálni gyönyörű testületünket.”

A *Csendőrségi Lapok* következő számában (1935. jan. 1.) hosszú írás jelent meg „**Pinczés Zoltán őrnagy búcsújához**” címmel. Az írás egy jegyzőkönyv ismertetésével kezdődik, amely a felügyelőbizottság Lovag Rományai Czögler Gusztáv tábornok úr, a M. Kir. Csendőrség felügyelőjének helyettese – mint felügyelőbizottsági elnök – indítványára Pinczés Zoltán őrnagy úr érdemeit örökítette meg:

„A felügyelőbizottság e jegyzőkönyvben megörökíti azokat a hervadhatatlan érdemeket, melyeket Pinczés Zoltán őrnagy úr a *Csendőrségi Lapok* újabb életrekeltségével és mai színvonalára emelésével szerzett. Megállapítja a felügyelőbizottság, hogy az elmúlt tíz év alatt Pinczés Zoltán őrnagy úr a *Csendőrségi Lapokat* olyan tényezővé emelte, hogy az főleg a csendőrlegénység továbbképzését, erkölcsi és szellemi erősödését s nem utolsósorban a testületi szellem ápolását tekintve – nehezen volna nélkülözhető. Ebben a nagy munkában megörökített, a legénységhez mind közelebb jutó és mégis színvonalat tartó kiváló szerkesztési vonalvezetésért Pinczés Zoltán őrnagy urat a legnagyobb elismerés illeti meg. Az említett évtized alatt a lap gyakran küzdött anyagi válságokkal és egyéb nehézségekkel, de ezekkel az akadályokkal Pinczés őrnagy úr törhetetlenül szívós kitartása, ízig-vérig lelkes csendőrmivolta, éjt nappallá tevő munkája és a csendőrség sorsával való összeforrottsága mindig meg tudott birkózni. A felügyelőbizottság örömmel örökíti meg ennek az alkotó munkának az érdemeit és igaz sajnálatának ad kifejezést afelett, hogy Pinczés Zoltán őrnagy úr a *Csendőrségi Lapok* főszerkesztői állásától megválal.

A legkevesebb, amit már most lapunk nyilvánossága előtt a távozó szerkesztőnek nyújthatunk, ennek, a felügyelőbizottság részéről elhangzott elismerésnek a megörökítése ezeken a hasábokon is, amelyekhez Pinczés Zoltán őrnagy úrnak több, mint egy évtizeden át minden idegszála, gondolata, reménye, itt-ott csalódása, öröme és búbánata s mondjuk meg: számtalan, elmélyedő munkában töltött nappali és éjszakai órájának a verítéke tapad úgy, hogy ezt a kapcsolatot valójában eltépni nem is lehet.

Lapunk belső személyi vonatkozásaival nem szoktunk sem helyet, sem figyelmet lekötöni, de ez most itt jogos kivétel. Ez a másfél lapoldal csakugyan megilleti Pinczés

Zoltán őrnagy urat, minekutána ő maga évtizeden át annyi tömérdek lapoldalt töltött meg termelő gondolatokkal, szívbőljött útbaigazításokkal, mindig és mindenütt csak a testület, csak a közösség érdekeit fürkészve és szolgálva olyan felkészültséggel és vasszorgalommal, amelyet csak az mondhat a magáénak, aki valóban egész életre jegyezte el magát a magaválasztotta hivatásával s akinek ehhez a kimeríthetetlen odaadáshoz megvan az alkotó tehetsége is.

Mikor a *Csendőrségi Lapok* újra bontogatni kezdte a szárnyait, Pinczés Zoltán őrnagy úrnak jutott az indulás szép, de nehéz feladata. Az első, óvatosan méretezett számokat szinte első sortól az utolsóig maga írta tele s már az első soroknál az a tudatos cél vezette, hogy olyan lelket és szellemet öntsön a szerkesztésbe, amelyet a csendőrség minden egyes tagja megért s amelyet ösztönösen fogad a magáévá minden csendőr. Született érzékével és tehetségével rögtön felismerte az utat, amelyen nem száraz, halott nyomdatermék kerül az olvasó elé, hanem amelyik elvezeti oda, ahova a világ minden szerkesztőjének igyekeznie kell: az olvasók érdeklődéséhez, az egybehangoltsághoz, soha egy árnyalattal sem alatta, vagy fölötte annak a színvonalnak, amely a szerkesztő és az olvasók szellemi találkozásának legfőbb feltétele, de soha nem feledkezve meg arról sem, hogy azért a színvonalnak hajszálfinom fokozatokban mindig és szüntelenül emelkednie kell.

Talán semmire sem áll annyira a tétel, hogy az marad, aminek születik, mint az újságra, értve a szaklapot is. Mikor a szerkesztő a lapot elindítja, százféle út, lehetőség, szempont, elgondolás áll előtte s ezekből pontosan, de hajszálpontosan azt kell választania, amelyik a célnak a legjobban megfelel. Ha a megindulásnál eltéved, a lap sorsa is meg van pecsételve, később a foltozgatás már nem segíthet rajta. Tartalomban, kivitelben, színezésben, színvonalban, hangban és sok más vonatkozásban tele a kezdet szirtekkel és csábító hangokkal s ha a szerkesztő nem biztos a dolgában, ezek a hangok elviszik valamerre, de nem oda, ahova igyekezett. Írói, szerkesztői tehetségének és széleskörű, biztosan látó szakképzettségének, ízig-vérig csendőrmivoltának éppen itt adta legkiemelkedőbb tanújelét Pinczés Zoltán őrnagy úr, hogy semmi sem térítette el a helyes úttól, mindig a józan mértéket tartotta s így sem többet, sem kevesebbet nem adott, mint amennyit a *Csendőrségi Lapoknak* adnia kell.

A szerkesztői asztalon felhalmozódott tarka anyagból és a szerkesztés minden vonatkozásából a lényeg érdekelte legelsősorban. A pozitív tartalom. Az volt az alapelve, hogy egy sort sem szabad leírni, vagy mással leírni, ha nem mond vele valamit az ember. A legszürkébb soroknak is szívesen adott új köntöst és helyet, ha csak valamicske gondolatot talált bennünk, ami hasznunkra lehet, viszont a legragyogóbban csengő soroknak sem kegyelmezett, ha mondanivalót – kifejezetten a csendőrség számára – nem talált bennük. Biztos szemmel látta a határokat, ameddig egy szaklap tárgyköre elmehet, szigorúan be is tartotta ezeket a határokat, de értett a szerkesztés bonyolult hangszerének olyan húrjaihoz is, amelyek a szaktartalom mellett színt, elevenséget varázsolnak a nyomtatott oldalakra. Szaklapot változatosan szerkeszteni, egyike a legkényesebb feladatoknak úgy, hogy az a tulajdonképpeni cél rovására ne essék. Pinczés Zoltán őrnagy úr méltán lehet rá büszke, ahogyan a sok más követelmény mellett ezt a feladatot is megoldotta.

Tudása, kiforrott írói készsége, örökmozgó szelleme, kiváló emberi és tárgyi ítélőképessége mindvégig biztos támasza volt ezen a küzdelmes, de soha meg nem

torpanó úton, amely el is vezetett a célhoz, mert a *Csendőrségi Lapok* általánosan, még a testületen kívül és a külföldön is elismert szaklappá nőtt.

Ebben természetesen érdemük van mindazoknak, akik csak egyetlen gondolatot is hoztak a tíz vaskos évfolyamhoz, de a kohót, amelyben az anyag céltudatos egységgé kovácsolódott, Pinczés Zoltán őrnagy úr szelleme fűtötte. Értett ahhoz is, mint kell felkutatni azokat, akik tudnának, de nem mernek, vagy nem akarnak írni. Ösztönzése, bátorítása, útbaigazítása sok tollat emelt ki a meddő ismeretlenségből, viszont határozottan, megalkuvás nélkül zárta el az utat az olyan tollak elől, amelyek a lap céljait nem, vagy nem teljesen szolgálták volna. Semmiféle szellemi, vagy más személyi felelősségtől soha vissza nem riadt, még akkor sem, ha egy-egy lépésnél a maga egyéni érdeke talán más követelt volna. Senkit és semmit soha nem másolt, hanem önmagából termelt ki mindent a lap felfelívelése során, benne tehát lapunk igazi, vérbeli szerkesztőt kapott annakidején és veszített el most.

Nem dicsérő szavak ezek, hanem tárgyilagosan s az érdemhez képest inkább szerényen megírt tények. Úgy érezzük, hogy a lap további évfolyamsorozata csonka maradna, ha most ezeket a sorokat Pinczés Zoltán őrnagy úr nevével ide nem iktatnánk, mert az elmúlt évtized nem csupán egyszerű szerkesztés volt az ő részéről, hanem alkotás. Megteremtése valaminek, ami szép és ami egy hatalmas testület életének ma már szerves tartozéka."

1935 januártól 1938 végéig Mohácsy (Mahács) Lajos százados szerkesztette a *Csendőrségi Lapokat*, majd 1939 januárjától „a *Csendőrségi Lapok* felelős szerkesztését Beöthy Kálmán csendőrőrnagy, a kitűnő szakíró és ismert szépirodász vette át. Ez a szerkesztőváltás nem jelent változást a több mint negyedszázados csendőrségi szaklappal irányában és színvonalában, hiszen az új felelős szerkesztő programja és feladata: a *Csendőrségi Lapokat* tovább vinni azon az úton, amelyet kiváló elődei, Pinczés Zoltán alezredes és Mohácsy Lajos százados meghatároztak és megalkottak. Ez az út pedig, ha nehéz és küzdelmes is volt, eddig csak sikerről sikerre vezetett és a magyar csendőrség saksajtóját európai viszonylatban is tekintélyessé tette...” (*Magyar Rendőr*, 1939. jan. 15.)

1930-ban ünnepelte a magyar Rendőri Sajtóiroda fennállása ötvenéves jubileumát. Az ünnepi alkalomból szépsikerű bankettet rendeztek a margitszigeti Tarján Vilmos-féle New York-étteremben. Részt vettek a budapesti főkapitányság vezető tisztviselői, az összes osztályok vezetői és a budapesti napilapok rendőri rovatvezetői. A Csendőri Sajtóirodát Pinczés Zoltán százados, a *Csendőrségi Lapok* szerkesztője képviselte. Az ünnepség alkalmával pohárköszöntőt mondott és „a szintén ötven esztendőes csendőrség és az újonnan felállított csendőrségi sajtóiroda nevében üdvözölte az ötvenéves magyar rendőri riportázt.” (*Magyar Detektív*, 1930. júl. 1., 13. szám)

A Magyar Királyi Csendőrség Zsebkönyve

A csendőrök által egyszerűen „Zsebkönyv”-nek titulált kisméretű, 10 x 14 cm-es, évente kiadott könyvecske a M. Kir. Csendőrség másik óriási jelentőségű kiadványa volt, amelyet a csendőrség szintén saját erőből és állami fedezet nélkül adott ki. 1887-1918-ig, majd 1925-1944-

ig jelent meg. Szerkesztője az első világháború után kis átfedéssel a *Csendőrségi Lapok* szerkesztője volt, így 1925 és 1935 között Pinczés Zoltán szerkesztette a *Zsebkönyveket* is, melyek a naptáron kívül tartalmazták a csendőrtisztek névsorát, az őrsparancsnokokat, a jutalmazottakat, a csendőrőrsök elhelyezkedését, s a csendőrség munkáját segítő közleményeket, cikkeket, stb. Annak idején a *Zsebkönyvek* jelentős segítséget nyújtottak a csendőrség működéséhez, de a mai napig is ezek jelentik az egyik fő és biztos forrást a csendőrség kutatásában. S mivel a szerkesztőnek oly nagy szerepe volt benne, előfordul, hogy egy referenciában a szerkesztőt nevezik meg forrásul, mint pl. az alábbi esetben:

Horváth László évtizedekig kutatta Vámosgyörk történetét. Tanulmánya: „Vámosgyörk a jobbágyfelszabadítástól a 'felszabadulásig',” a *Heves Megyei Levéltár közleményei 16.* című kötetében (Eger, 2004) jelent meg. Ebben megemlíti, hogy a településen felépült egy klasszicista úrilak, Széchy Jánosé, mely később csendőrlaktanya is volt, majd ezt írja: „1933 óta február 14-én minden évben hagyományosan csendőrnapi volt a faluban. Vámosgyörkön székeltek ugyanis a VII. Miskolci csendőrkerület Hatvani 5. szárnyának egyik csendőrőrs, kilenc csendőrrel. Feladatuk elsődlegesen a vasúti ellenőrzésre korlátozódott, de kerületükbe tartozott még Visznek, Adács és Atkár község is. Laktanyájuk a mai Községi Ház volt. Erre az évenkénti februári csendőrnapi ünnepre a csendőrőrs kiemelten készült, délelőtt mise volt, délben díszebéd, majd vidám ünnepség.” – Horváth forrásként „Pinczés Zoltánt” nevezi meg.

A szakíró

[*A magyar büntetőjog gyakorlati kézikönyve a magyar királyi csendőrség számára*](#) címmel 1937-ben „Dr. Miskolczy Ágost főügyész helyettes, Pinczés Zoltán csendőralezredes és dr. Cziáky Ferenc alezredes-hadbíró közreműködésével két vaskos kötetben kiadta a csendőrség új büntetőjogi kézikönyvét. A nagyszabású mű tartalmazza az anyagi büntetőjog tételes jogszabályait, a csendőri tevékenységet szem előtt tartó bőséges szakszerű magyarázat kíséretében. A mű világos áttekinthetőséggel ismerteti a bűnvádi perrendtartás, a rendőri büntetőeljárás és az egyéb különleges eljárások szabályait, valamint a katonai büntetőjog tételes intézkedéseit, szintén kimerítő magyarázatokkal. Eseményszámba megy ennek a munkának megjelenése, nemcsak azért, mert minőségében és összeállításában a magyar jogi irodalomban egyedül áll, hanem azért is, mert kétségtelenül a csendőrségi intézményünk fejlődésében fordulópontot jelent a csendőri munkával összefüggő minden jogi és egyéb tárgyismeretek tárházának feltárásával.” (*Pesti Napló, 1937. dec. 23.*)

Dr. Unger Jenő jogakadémiai magántanár, rendőrfogalmazó tömören így jellemzi ezt a szakkönyvet: „minden benne van, amit tanítani kell és minden, amit a gyakorlatban tudni kell... A könyv nyelvezete nem cikornyás, kerül a nehéz jogász kifejezéseket... a legnehezebb fogalmakon is könnyen vezet át olvasóját... Szívvel gratulálunk a neves szerzőknek kiváló munkájukhoz s kívánjuk, hogy úttörő művük vigye előbbre a magyar élniakarás beteljesedését.” (*Magyar Rendőr, 1937. szept. 15.*)

A fenti első kötet a büntettekről és vétségekről, a második a bűnvádi eljárási jogról, rendőri büntető eljárásról és a katonai büntetőjogról szól. E két kötet 1937-ben, majd 1940-ben lett kiadva. 1941-ben került sor a harmadik kötet kiadására, amelyet Pinczés Zoltán dr. Miskolczy Ágost koronaügyész helyettesével és dr. Tusnádi Élthes Gyulával írt, s amely a kihágásokat és az azokkal kapcsolatos törvényeket és rendeleteket tárgyalja. A belügyminiszter a közel 3 ezer oldalas nagyszabású jogi munkát a csendőrség hivatalos tankönyvének ismerte el.

A *Magyar Rendőr* című lap 1941. nov. 15.-i számában hosszú könyvismertető jelent meg a fontos műről. Többek között ezt írják:

„A tetszetős betűformákkal, rossz világítás mellett is jól olvashatóan nyomtatott pompás kötet nélkülözhetetlen kelléke és segédeszköze minden m. kir. csendőrőrsnek csakúgy, mint minden egyes csendőrnek is, aki szolgálati helyének elkülönítettsége folytán ugyancsak rá van utalva arra, hogy minden szolgálati ténykedésével kapcsolatban megtalálja az intézkedés helyes útját és felismerje, megtalálja: mit miért kell úgy tennie, ahogyan teszi és milyen rendeleten, jogszabályon alapszik kötelességszerű intézkedése.

A most megjelent harmadik kötet első része foglalkozik a kihágás jogi fogalmával és jogforrásaival, a kihágást megállapító törvény, valamint a miniszteri rendelet és a szabályrendelet érvényességének feltételeivel, hatály megszűnésével, a Btk. általános részének kihágási ügyekben való alkalmazásával, a külföldön elkövetett kihágásokkal, a kihágások büntetéseivel, a kísérlettel és részességgel, a szándékkal és gondatlansággal, a bűnhalmazattal, elévüléssel, valamint a fiatalkorúakkal való eljárás rendszerével kihágás elkövetése esetén...

A tárgymutató rendkívül megkönnyíti a gyors tájékozódást, a fogalmak abc-sorrendben való, igen részletes és alapos csoportosításával...

...nagyszerűen megszövegezett és kiváló gonddal és alaposággal megszövegezett könyv.

A könyv elején találjuk a törvény- és számmutatókat. A kitűnő szerzők ugyanis a kihágási joganyagot is ugyanolyan rendszerbe foglalták, mint a büntettekről és vétségekről szóló büntetőtörvénykönyvet, a sorozat első és második kötetét. Különös gondot fordítottak a szerzők arra is – azt hisszük nem csalódunk, ha ennek érdemi részét Pinczés Zoltán m. kir. csendőrezredesnek tulajdonítjuk –, hogy aki a könyv tanulmányozásába belemélyed, elsősorban tehát a m. kir. csendőr, kellő áttekintést nyerjen az egész joganyagból. Épp ez a könnyen kezelhetőség, könnyű áttekintés és biztos tájékozódási lehetőség a hatalmas mű egyik legfőbb értéke.

A szövegből kisugárzó jó magyarság, könnyen érthetőség, a magyarázatok határozottsága, a hatáskörök minden félreértést kizáró felsorolása és magyarázata, valamint a tárgyalta kihágásoknál az illetékes hatóság feltüntetése, mind-mind olyan pompás előnyei a könyvnek, hogy ezeket csak az méltányolhatja igazán, aki, hivatásánál fogva, eddig nyomasztóan érezte e kitűnő könyv hiányát.

A legőszintébb elismerés hangján köszöntjük az illusztris szerzőket és a valóban hézagpótló nagy műre különös nyomatékkal hívjuk fel összes olvasóink szíves figyelmét.”

Pinczés Zoltán további munkái (a teljesség igénye nélkül)

- [A fegyvelemkezésről](#). Magyar Katonai Közlöny, 1920
- *A kihágási büntetőjog honvédelmi vonatkozásai*
- [Csendőrség és közigazgatás](#), Budapest, 1936, Állami Nyomda
- (szerkesztőként): [Csendőr lexikon címszavakban 1935](#) (A *Csendőrségi lapokban* 1924 június 15-től 1935 szeptember 1-ig megjelent szakközlemények, lexikonválaszok és közérdekű szerkesztői üzenetek mutatója). Budapest, 1935, Stádium

– [A m. kir. csendőrségről](#), Magyar Katonai Szemle, 1944. 1.
(az aláhúzott művek rákattintással a honlapon át olvashatók)

Az előadó

1930. szeptember 29-én kezdődött a belgiumi Antwerpenben a III. Nemzetközi Bűnügyi (rendőri) Világkongresszus, amelyen fontos nemzetközi bűnügyrendészeti kérdésekről tárgyaltak. Ezen a kongresszuson „első ízben vett részt, önálló küldöttséggel, a magyar királyi csendőrség, amelyet vitéz Nemesszeghy László csendőrezredes, továbbá Pinczés Zoltán csendőrszázados, a *Csendőrségi Lapok* nagy tudású főszerkesztője és Milviusz Attila csendőrszázados, a Csendőrségi Sajtóiroda agilis és hatalmas szaktudással rendelkező vezetője képviselt.” A nemzetközi rendőrkongresszus védnöki tisztét a belga király vállalta. A tanácskozást világszerte nagy érdeklődéssel figyelték. (*Magyarság, 1930. szept. 21.; Magyar Detektív, 1930. okt. 1.*)

1934. február 13-án több hazai lap (*Egri Napilap, Szabolcsi Hírlap, Pécsi Napló*) jelenti, hogy a Budapesti rádió-műsorban „Pinczés Zoltán előadást tart 'A m. kir. csendőrségről' címmel”.

Pinczés 1941. február 14-i csendőrnapi rádióbeszéde, a „Hatvan éves a Magyar Királyi Csendőrség”, teljes egészében olvasható a világhálón, s ezen életrajz végén is. Pinczés csendőrezredes beszédét közreadta és magyarázatokkal ellátta Varró István a [“biztonságpolitika.hu”](#) oldalon. A hosszú beszéd befejező sorai: *“De nem csak a halottaké a csendőrnapi, hanem az élőké is. Szép hivatásuk szeretetének, testületi egygyéforrottságuknak, a katonaeszménynek és a bajtársias, „ágnak is ez az ünnepe. Számadást adunk magunknak az elmúlt esztendőkről és fogadalmat teszünk az elkövetkezőkre. Mindkettő csak három szóból áll: Hűség, Becsület, Vitézség. Belső szerény ünnepünk ez, olyan mint a családban a születésnap. Nem marad el a születésnap ajándékunk sem. Az elmúlt év szeptember 12-én a magyar honvédségnek Kolozsvárra történt bevonulása után, két csendőr állott a kolozsvári úti csendőrlaktanya kapujában. Hozzájuk lép egy idősebb úr és azt mondja az egyik csendőrnek:*

- Örmester úr, legyen szíves lépjen egy lépést előre.

A csendőr azt hívén, hogy talán útjában áll valakinek, előrelépett. Az úriember a gyalogjárdára térdelt és megcsókolta a csendőr lába nyomát. A meglepődöttek nem tehettek egyebet, mint hogy felségítették a járdáról az urat, aki könnyes szemmel csak ennyit mondott:

- Megfogadtam, hogy a legelső magyar csendőr lába nyomát megcsókolom.

Mennyi könny, mennyi elfojtott keserűség, mennyi vágyó tekintet a határon túlra, hány álmatlan éjszaka titkos álma és a múltnak milyen és mennyi emléke kellett ehhez a fogadalomhoz! ... Talán nem is a csendőrségnek, hanem az egész nagy magyar igazságnak volt jelképe az így (megszentelt) megáldott kakastoll, mégis legyen szabad a magyar csendőrnek ezt a megható fogadtatását hatvanéves évfordulónak legszebb emlékeként megőriznünk.”

A Magyar Rádióban az említetteken kívül többször is tartott előadásokat.

Kormányrendelet szabályozta, hogy 1934-től a közigazgatásban dolgozók továbbképző tanfolyamokon kell résztvegyenek és komoly vizsgákat kell letegyjenek. Ezekben a továbbképző tanfolyamokon Pinczés Zoltán rendszeres szakelőadó volt a kezdetektől fogva. Az 1936. évi

közigazgatási továbbképző-tanfolyamon a rendőrség és csendőrség akkori feladatait és szervezetét Szöllőssy Alfréd min. osztálytanácsos, Pinczés Zoltán és vitéz Sellyey Vilmos csendőrőrnagyok, mint illetékes szakférfiak ismertették. (*Városok Lapja, 1936. nov. 15.*)

1938-ban, a II. büntetőjogi továbbképző tanfolyam előadássorozatának keretében „A csendőrség szerepe és jogköre a büntető eljárásban” címmel „Pinczés Zoltán csendőralezredes előadást tartott, amelyben a magyar csendőrőről, mint a jog és igazság ismert katonájáról emlékezett meg. Vizsgálta az ügyészség és a csendőrség egymásközi szerepét. Hangsúlyozta azokat a rendkívüli nehézségeket, amelyekkel a csendőrség működési területén sajátos jogállásából kifolyóan megküzd. Mindeme nehézségek ellenére is – fejezte be előadását Pinczés Zoltán – megfelel nagy feladatának.” (*Újság, 1938. márc. 25.*)

1938-ban a Pázmány Péter Tudományegyetem büntetőjogi szemináriumával kapcsolatosan büntetőjogi továbbképző tanfolyamot szerveztek. Az eseményről Dr. Krisztinkovich Antal rendőrtanácsos számol be „A bűncselekmények kiértékelése” című cikkében, melyben két csendőrtiszt előadását emeli ki:

“A szerencsésen megválasztott tárgyú, érdekes előadások közt meg kell emlékezni arról a két nagyszerű szabadelőadásról is, amelyet a m. kir. csendőrségnek a szakirodalomból és tudományos búvárkodásunk révén jólismert törzstisztjei tartottak. Pinczés Zoltán alezredes jogi oldaláról, a bűnvádi perrendtartás és a nyomozási utasítás szempontjából világított rá a csendőrség nyomozótevékenységére és hívta fel a magyar jogászség figyelmét a szükségessé vált reformokra. Olchváry-Milvius Attila alezredes pedig e kérdés gyakorlati részét ismertette, beszámolva azokról a nagyjelentőségű eredményekről, amelyeket csendőrségünk a nyomozó szolgálatának korszerűsítése terén már eddig is elért. ...

A nyomozó szolgálat korszerűsítéséről tartott, mindvégig érdekes előadásból azonban mindenkifelett egy előttem ismeretlen rész ragadta meg a figyelmet. Láttam, új volt ez a hallgatóságnak is. És annyira kiemelkedő fontosságú ez a fejezet, hogy közérdekűnek tartom idézni:

'A csendőrség nyilvántartása – mondotta Olchváry-Milvius alezredes – abban különbözik minden más hasonló intézménytől, hogy nem szorítkozik csupán passzív szerepre, vagyis az adatok szorgalmas gyűjtögetésére, arra nézve, hogy a hozzáférőknek alkalomadtán felvilágosítással szolgálhasson, hanem arra törekszik, hogy a közbiztonsági szervek megelőző- és nyomozószolgálatát saját kezdeményezéséből öntevékenyen is támogassa. A nyilvántartás keretében ennek a célnak az érdekében kiértékelő csoport működik, amely a nyilvántartási adatok különleges, táblázatos csoportosításával, térképen való feldolgozásával az adatok közötti összefüggéseket fűrkészi.

A kiértékelő csoport figyeli az elkövetett bűncselekmények térbeli és időbeli összefüggéseit, kutatja az elkövetés helyében, idejében, az elkövetési módban, eszközökben bűnjelekben, a helyszíni nyomokban stb. mutatkozó analógiákat és ezekből következtet... Ez a rendszer különösen a vándorbűnözőkkel szemben bizonyult hatásosnak... 1933 óta a kiértékelő csoport közel félezer eredményt könyvelhet el saját

számlájára... Pedig ez a nagyszerű invenció, amely erre rájött, egyszerűen valami olyan Kolumbus-tojásszerű megoldást talált...'

A csendőrségnek ez az úttörő, az előadó szerint minden külföldi közbiztonsági intézményt megelőző újítása arra mutat, hogy a 'naturalista' nyomozási módszer kezd a múlté lenni s helyébe minden vonalon a szakszerűség lép..." (Magyar Rendőr, 1938. máj. 1.)

1943. decemberében jelent meg *A mai magyar honvédelmi igazgatás* címen a IX. Közigazgatási Továbbképző Tanfolyamon elhangzott előadások összegyűjtött anyaga. Pinczés Zoltán előadása a kihágási büntetőjog honvédelmi vonatkozásaival foglalkozott. A Közigazgatási Továbbképző Tanfolyam célja az volt, hogy a legidősebb és legfontosabb igazgatási ágat, a honvédelmi igazgatást ismertesse meg a fiatal köztisztviselőkkel. Az I. Közigazgatási Továbbképző Tanfolyamot 1936-ban Gömbös Gyula miniszterelnök nyitotta meg. Beszédét a következő szavakkal kezdte: „Ebben az országban minden munkának egy célja van: az örökkévaló nemzet. Ezért szükséges, hogy mindenki, különösen az, aki a közszolgálatban munkása a nemzetnek, átérezze ennek az eszmének teljes jelentőségét...”

Egyéb aktivitások

„Tapasztalatszerzés: csendőrtisztek a rendőrfőkapitányság központi ügyeletén” címmel így ír a *Pesti Napló* 1935. június 8-i számában: „1935. június 6-án éjjel Pinczés Zoltán csendőrőrnagy vezetésével fiatal csendőrtisztek vonultak ki a főkapitányság központi ügyeletére. A csendőrtisztek érdeklődéssel figyelték rendőrtársaik munkáját. Hogy érkeznek be a kórházak jelentései az öngyilkos kísérletekről, hogyan veszik fel a tisztviselők a panaszokat, hogy állítják elő a tolvajokat, tettenért betörőket, a verekedőket. Meglátogatták a detektívügyelet szobáit, a rendőrőrszobákat, a hírhedt 200-as cellasort.”

A SZBMRT (Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság) egyik publikációja a „Rendvédelem-történeti Hírlevél.” Ennek a XVII. évf. 2007, 28. számában (39-43. old.) olvasható Parádi József előadása Szakály Sándor „*A magyar táborigazgatás története 1838-1945*” című monográfiájáról. Megemlíti, hogy a monográfia „*A táborigazgatás szolgálat szabályozása 1924 és 1938 között*” című fejezetben tárgyalja a trianoni békediktátum utáni táborigazgatás fejlődését, s idézi: „... A táborigazgatás szolgálat része volt a táborigazgatás, amely rendfenntartó, ellenőrző és útdiktációs szolgálatot látott el. A szolgálati ág alapos átszervezése azonban 1938-ig nem történt meg. Ekkor Pinczés Zoltán csendőrtiszt koncepciója alapján láttak hozzá az illetékesek ezen feladat megvalósításához.”

Ugyanitt „*A táborigazgatás szolgálat és a táborigazgatás 'elvi' megszervezése 1938-1941*” című fejezetben a magyar táborigazgatás létrehozásának újabb szakaszáról van szó. „... 1938. aug. 23. után – a blei egyezmény nyomán pedig – nyílt formában fejlődhetett a magyar haderő. E fejlődésnek képezte részét a táborigazgatás szolgálat szabályozásának a létrehozása. A legjobb szakemberek bevonásával, másodszeri nekirugaszkodással, a téma legkiválóbb magyarországi szakemberének Pinczés Zoltánnak a vezetésével hozták létre a szolgálati ág szervezetét, működését, kiképzését stb. vonatkozó szabályozást az első világháborúban táborigazgatás szolgálatot ellátó csendőrtisztek lektorálásával 1942 tavaszára. A szabályzatok tervezeteit kipróbálták a terület visszacsatolások során...”

A Magyar Távirati Iroda (MTI) 1943. június 30-án a miniszterelnökség sajtóosztálya kérésére az alábbi közleményt jelenti: „A Női Önkéntes Honvédelmi Munkaszervezet (Nöhm) tagjainak eskütétele. Ünnepléses külsőségek között tették le az esküt azok a budapesti hölgyek, akik a Női Önkéntes Honvédelmi Munkaszervezet keretében elvállalták a XIV. ker. propaganda munkáját. Az esküt tett hölgyek nagyrészt a M. Kir. Csendőrség tagjainak a feleségeiből toborozódtak. Az ünnepléses aktuson megjelentek: v. Keresztes-Fischer Ferencné a belügyminiszter hitvese, br. Karg Gyöngyné a Nöhm Országos propaganda osztályának a vezetője, v. Ordódy Sándorné, Kömb képviselő, Sturm Dénes ezredes, a Nöhm Országos felügyelője, Pinczés Zoltán tábornok és v. Halmy József csendőrezredes. Az eskütételre jelentkezőket Pinczés tábornok üdvözölte. Br. Karg Gyöngyné a propaganda jelentőségéről és szükségességéről tartott előadást. Az eskütétel után v. Keresztes-Fischer Ferencné lelkesítő beszédet intézett az egybegyűltekhez.”

Neve lexikonokban

Révai Lexikon (1935):

„Pinczés Zoltán, csendőrőrnagy, katonai szakíró, szül. Óradnán, 1891. nov. 3. A budapesti csendőrtiszti és törzstiszti tanfolyamok tanára. 1922-től 1932-ig a csendőrség szervezési ügyeinek előadója a belügyminisztériumban. 1924-től 1932-ig a *Csendőrségi Lapok* főszerkesztője. Katonai és csendőrségi szaklapokban számos cikke jelent meg.”

Új Lexikon (1936):

„Pinczés Zoltán, őrnagy, szül. 1891. A csendőr fő- és törzstiszti tanfolyamok tanára. 1922-32. a belügyminisztériumban mint a csendőrség újjászervezésének és modernizálásának előadója működött. 1924-34. a *Csendőrségi Lapok* főszerkesztője.”

Az Új Idők Lexikona (1936, 1941):

„Pinczés Zoltán csendőr ezredes, *1891. 1922-1931. a belügyminisztérium csendőrségi szervezési előadója. Tevékeny részt vett a csendőrség szervezetének és szolgálatának korszerűsítésében. 1924-1934. a *Csendőrségi Lapok* főszerkesztője. 1932-1939. a csendőr törzstiszti iskola és főtiszti tanfolyamok tanára. 1940-ben a belügyminisztérium csendőrségi osztályának osztályvezető-helyettese lett. Több csendőrségi szabályzat szerkesztője és csendőrségi tankönyv szerzője. E lexikon munkatársa.”

Encyclopaedia Hungarica (1996):

„Pinczés Zoltán (Óradna, 1891. 11. 3. – Pfarrkirchen, 1945) – Vezérőrnagy, csendőrségi szakíró. Érettségi végzettségét elhallgatva jelentkezett a kolozsvári csendőr kerületnél, ahol előbb Madéfalvára kapott beosztást mint próbacsendőrt, majd átvették a tiszti állományba. 1922-1931 között a Belügyminisztérium csendőrségi szervezési előadója. Tevékeny részt vett a csendőrség szervezésének és szolgálatának korszerűsítésében. 1932-1939 között a törzstiszti és főtiszti tanfolyamok tanára. 1940-ben a belügyminisztérium csendőrségi osztályának osztályvezető helyettese. Több szabályzat és tankönyv szerkesztője, 1924-1934 között a *Csendőrségi Lapok* főszerkesztője. A II. világháború végén a központi szervekkel Németországba települt, ahol az összeomlás után feleségével együtt öngyilkos lett.”

1945 - Németország

1945. március 30-án kezdte meg a M. Kir. Csendőrség testületileg, szolgálati kötelékben a nyugatra települést. Így került Pinczés Zoltán vezérőrnagy Németországba, az Alsó-Bajorország-i Pfarrkirchen körzetébe április első felében.

1945. május 8-án hivatalosan véget ért a II. világháború. Még aznap az amerikai parancsnokság elrendelte, hogy össze kell írni mindenkit és MINDENT! Az összeírás kiterjedt külön-külön a honvédségre, csendőrségre, rendőrségre, egyéb polgári személyekre és mindeniknél a családtagokra, gyermekekre, lovakra, országos járművekre, mozgókonyhákra, kerékpárookra és géperejű járművekre. Be kellett jelenteni a magyar állomásparancsnokok neveit és lakhelyeit, sőt még az orvosokat is.

Június 12.: A körzetparancsnokság „kényszer kitelepítettnek” tekinti a magyar csendőröket.

Július 4.: Az amerikaiak a magyar férfiakat hadifoglyoknak, a családtagokat ellenséges kitelepítetteknek tekintik.

Augusztus 29.: az amerikai vezetőség elrendelte a magyarok kényszerhazaszállítását, vagyis a hazamenetel kötelező volt.

Szeptember 18-án kezdődött el ezek hazaszállítása vonattal, fogatolt járművekkel, gépkocsikkal.

Szeptember 25-től: **Az amerikai politikai rendőrség (CIC) sorban letartóztatta és elhurcolta a magas rangú csendőrtiszteket (tábornokokat), akik a „körzet- és alkörzetparancsnokságokat” vezették.**

Amikor szeptember 27-én Nagyószy altábornagyot az amerikaiak letartóztatták, a pfarrkircheni körzetparancsnokságot Pinczés Zoltán vezérőrnagy vette át.

Október 15-én a körzetparancsnokság átalakult „Magyar Intéző Bizottság”-gá, melynek elnöke Pinczés Zoltán volt.

A kötelező hazaszállítások és a tisztek (csendő-, rendő-, honvéd-tisztek), valamint a magasrangú köztisztviselők letartóztatása és az amerikaiak által az oroszoknak átadása tovább folytatódott októberben és novemberben... sőt, még 1946-ban is (amikor már köztudott volt a kommunista uralomátvétel és a háború előtti polgári társadalmat támogatók sorsa).

Halála

„Pinczés Zoltán vezérőrnagy és felesége 1945. novemberében a háborúvesztés és az utána bekövetkezett erkölcstelen világban kapott idegösszeroppanásukban Pfarrkirchen mellett Bajorországban megmérgezték magukat. Holttestüket napok után találták meg egy behavazott erdőben. Pinczés vörgegye egyike volt a legnagyobb tudású és legértékesebb magasrangú csendőrtiszt bajtársainknak.” (*Bajtársi Levél 1965. XVIII. évf.*)

vitéz Körmendy Árpád alezredes 1945. március 26. és 1946. február 2. között írt naplójában (49-50. old.) hitelesen leírja Pinczés Zoltán vezérőrnagy halálát. Búcsúlevelét is megörökítette:

„December 1. (Szombat) Pfarrkirchenben MIB eligazításon vettünk tudomást a MIB-hoz 11 órakor érkezett azon levélről, amelyben Pinczés Zoltán vörgy., MIB elnök és felesége bejelentik öngyilkosságukat. A kiküldött bizottság a vezérőrnagy úr holttestét és eszméletlen állapotban lévő feleségét 16 órakor a Postmünsteri erdőben megtalálta.

A búcsúlevél a következőképen szól:

'Kedves Barátaink, nyugodt megfontolás után nem találtunk más megoldást a rettenetes helyzetünkben, mint azt, hogy együtt csendesen elmegyünk. Becsületesen éltünk, soha senkinek nem ártottunk, a jó Isten meg fogja nekünk bocsátani azt, amit tettünk. Elválni nem tudunk. Imádkozzatok az én drága, jóságos feleségemért.

Ami kis holmink még megmaradt, osszátok el azok között, akik legjobban rá vannak utalva. Baloghy ruházkodjék fel. A pincegádorban is van egy ládánk. Ami a háziasszonyunk pincéjében van, legyen az övé (vödör, láda stb.). A szürke bőröndben lévő pénzünk és néhány ékszer talán elég lesz a temetésünkre. Egymás mellé temessetek.

A jó Isten legyen veletek és mentsen meg attól a sorstól, ami reánk várt volna.

Boldoggá tesz mindkettőnket a tudat, hogy most már soha nem kell egymástól elválnunk.

Az Isten legyen Veletek és segítse meg szegény Magyarországot!

Pfarrkirchen, 1945. november 30.

A vasútállomással szemben a Postmünster-i kis erdőben megtaláltok.

Isten Veletek!

Pinczés Zoltán vörgy.

Pinczésné – Annus'

Eligazításon megbeszéltük a MIB vezetésének további lehetőségeit, miután a MIB tagjai közül Pinczés vezérőrnagy mint utolsó dőlt ki...

December 4. (Kedd) Pinczés Zoltán vörgy. és a XII. 3.-án meghalt felesége temetése Pfarrkirchenben az ottani temetőben ma délelőtt megtörtént.”

A csendőrök mélyen megrendítette és nagy szomorúsággal töltötte el Pinczés Zoltán vezérőrnagy távozása. Elárvultnak érezték magukat. Vitéz Kiss Gábor visszaemlékezésében írja, hogy a temetésen zokogva búcsúztak tőle.

Maczky László csendőrszázados felesége naplójában ezt írta: „Szegény Pinczés vezérőrnagy a feleségével együtt öngyilkos lett. Megrendült a hite a jövőben, mint írja és elmegy közülünk. Egy erdőt nevezett meg, ahol megtalálják őket. Sokáig keresték, csütörtökön mentek ki és szombat este (1-én) találták meg őket. A felesége még élt, de ő halva volt. – Mindnyájunkat letört ez a szomorú hír.”

Pinczés tábornok úr ismerte a kommunizmust, 1919-ben már átélte egyszer. Az amerikaiak sorban elhurcolták a vezetőket, elszakítva őket családjaiktól, és átadták a kommunistáknak. Tudta, hogy hamarosan rá is sor került volna. Tisztában volt azzal, mi vár rá és a magyarságra, és tudta, hogy az annyira szeretett testületét porba tiporja a kommunista uralom. Ezt nem tudta vállalni, nem akarta megélni. v. Kiss Gábor idézi Pinczés tábornok úr prófétai szavait: „A törökök 150 éve alatt nem lettünk mohamedánok, mert Istenfélők maradtunk. A szovjetnek nem kell 150 év, mert a kommunizmus pár évtized alatt el fogja pusztítani a keresztény és nemzeti hitet”.

Megemlékezések halála után

Pinczés Zoltán vezérőrnagyról évekkel halála után sem feledkeztek meg azok, akik egykor ismerték ezt a kiváló csendőrt.

A *Bajtársi Levél* így ír 1949. szeptember 25-én (66. old.) a „Pinczés Zoltán tábornok emlékének” címmel:

„Lassan négy esztendeje már, hogy az ízig-vérig csendőr, kiváló szellem, ideális bajtárs, melegszívű ember és előljáró, hazájához, nemzetéhez és testületéhez utolsó leheletéig hűséges katona, az akkori események tragikus és zavaros forgatagában maga is összeomlott.

Mint próbacsendőr kezdte pályafutását, s gyors és megérdemelt pályafutása végén elérte a tábornoki rangot. Az első világháború után megszerkeszti pompás szabályzatunkat, a Szut-ot. Tanít a legkülönbözőbb tiszti tanfolyamokon, úgyszólván minden tisztet személyesen ismer, mert mind tanítványa volt. Időközben több mint tíz évig szerkesztette a *Csendőrségi Lapokat*. Hosszú éveken keresztül szellemi irányítóje volt testületünknek. Csak így érthető, hogy Hazánk – és vele testületünk – összeomlását, mint apa gyermekének halálát, nem tudta túlélni. Tudjuk, hogy sem lelke, sem teste nem tud megnyugodni, amíg – annyi más bajtársáéval együtt – nem pihenhet az általa annyira szeretett hazai földben. Pinczés Zoltán bajtársunk – hazaviszünk! /-ár-os/”

A Clevelandban megjelenő *Egyesültei Értesítő* 1963 májusában egy felhívást tett közzé: „Néhai PINCZÉS Zoltán vör. bajtársunk 85 db. fényképekből, saját és felesége, szülőkafalvi Farkas Anna származási és egyéb okmányaiából álló hagyatéka az Egyesületünk birtokában van. Bajtársunk, vagy felesége igazolt vérrokonának kívánságára készek vagyunk azt költségmentesen eljuttatni. Jelentkező hiányában azokat a mindenkori vezetőség az irattárban őrzi.”

Sajnos a Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Közösség mai vezetősége semmit sem tud erről a hagyatékról. Mint ahogy az egész MKCsBK archívum anyaga is eltűnt, illetve feltételezhetően azt Szathmáry Károly átadta a kanadai állami archívum részére abban az időben, amikor a csendőrmúzeum tárgyi gyűjteményét a Torontói Magyar Háznak adta át.

Vitéz Vattay Ferenc Buenos Airesben (Argentína) az 1965. május 8-án tartott Csendőrnapi összejövetelel így emlékezett meg róla:

"Ebben az esztendőben volt a M. Kir. Csendőrség alapításának 85. évfordulója. Midőn nagynevű egykori felügyelőnk, vitéz Szinay Béla atlbg. a február 14-ének "Csendőrnapi"-pá való nyilvánítására javaslatát megtette, nem sejtette, hogy ezen ünnepnapunknak ápolása lesz az emigrációs csendőrök összetartásának kovásza.

Gondolatkörük az emberi élet három szakaszában különbözőképpen alakult: A fiatalkor főleg a jövővel törődik és általában a múlt nem nagyon érdekli. A férfikor az alkotó és a jelennek él. Az öreg viszont a múlt emlékein tűnődik. Miután az utóbbi csoporthoz tartozom, engedjék meg, hogy ma én is visszaemlékezzek.

Volt egy kiváló bajtársam, igen kedves barátom, kinek már csak az emléke élhet bennem. Több, mint egy évtizedig szoros munkatársak voltunk. Ő akkor a

Belügyminisztérium VI-b. osztályában, én a Honvédelmi Minisztérium ún. B.M. VI-c. osztályában töltöttem be hasonló munkakört. Ez a barátom pedig Pinczés Zoltán, későbbi vezérőrnagy volt. Sokan ismerték a jelenlévők közül, de a mai alkalom mégis arra késztet, hogy róla emlékezzek.

Akaraterejének és adottságainak céltudatos beállítása révén egész kivételes módon került a csendőrtiszti karba. Szeretett szűkebb hazájában, Erdélyben nőtt fel. Siheder korában már megismerte a csendőrörs belső életét, érdekelte, megszerette azt. A csendőrök portyázásaiban is részt vett, velük tanulta a szolgálati utasítást, a büntető törvényeket. Így lett szerelmese annak, amit életpályának választott. Középiskolai tanulmányai és önkéntesi évének befejezése után nem hívták be csendőrtiszti próbaszolgálatra, mivel a létszámviszonyok miatt a felvétel hosszabb ideig szünetelt. De elhatározásából nem engedett. Önkéntesi mivoltának és - úgy emlékszem - érettségijének elhallgatásával próbacsendőrként lépett be az akkori kolozsvári I. sz. csendőrkerület kötelékébe. Hogy ott mindenben kiválóan megfelelt, elöljárói támogatása mellett átminősítették a csendőrtiszti állományba.

Fiatal korában már cikkírója a *Csendőrségi Lapoknak*, majd annak szerkesztője lett, mely beosztást több évtizeden át betöltött. Szerkesztette az évenként megjelenő Csendőrségi Zsebkönyvet is. Hamarosan látjuk a Belügyminisztérium csendőrségi osztályában előadói minőségben. Részt vett a Csendőrség Szabályzatszerkesztői és Tanulmányi Bizottsága munkájában, egyébként ennek a szervnek életrehívója volt. Részt vett három ízben külföldi tanulmányúton. Ő rendezte az 1926 évi berlini nemzetközi rendőrkongresszus alkalmából a M. Kir. Csendőrség kiállítási anyagát. Amint olvastam, az idén is lesz Berlinben ilyen kiállítás, de ezen a csendőrség már nem szerepel, mert ezt az intézményt gyilkos kezek halálra üldözték. Reméljük, hogy csak tetszhalott és idejében föl fog támadni.

Pinczés Zoltán szolgálati elfoglaltságán kívül fogalmazta meg az új Szolgálati Utasítás egyes részeit és a nyomozó alakulatok utasítását majdnem egészében. Legértékesebb munkája az általa összegyűjtött és magyarázataival ellátott büntető törvények és szabályrendeletek gyűjteménye, melyet elsősorban az őrsök munkájának megkönnyítése céljából tansegédlet gyanánt állított össze. A hatalmas anyag karterékolásában és rendezésében felesége volt elsőrendű munkatársa.

Általában Pinczés Zoltán munkájának fő irányadója a külszolgálatot teljesítők helyzetének megjavítása, munkájuknak megkönnyítése volt. Jól emlékszem, midőn baráti körben együtt voltunk, nem egyszer előfordult, hogy hirtelen már nem vett részt a társalgásban, maga elé nézett, ilyenkor tudtam, hogy újabb probléma foglalkoztatja, amit nekünk hol elmondott, hol nem. De legtöbbször ez javaslat alakjában került az illetékes helyre.

A csendőrség sajtószerű szervezete kettős alárendeltségen alapult, mely a belügy és a honvédelmi miniszterek egyetértő rendeleteiben nyert kifejezést. Rendeleteik ezt bevezetésként közölték is. Ennek az elrendezésnek mindig hívei voltunk, ha e tekintetben más gondolatok fel is vetődtek. Ha lesz még egyszer magyar csendőrség, ezt az elvet feladni nem szabad. Nem szabad szem elől téveszteni, hogy a belügyminiszter táplálja a csendőrséget és a béke idején főleg neki teljesítünk szolgálatot, viszont a honvédelmi

miniszter adja hozzá az erőt és tekintélyt. Mindkettő pedig biztosítja ki és befelé a helyes egyensúlyt.

Visszaemlékezve egy kényes helyzet jut eszembe. A 20-as évek vége felé - időpontját nem bírom rögzíteni - egy reggel átjött hozzám Pinczés Zoltán, mondván: baj van, tenni kell valamit, mert 11 órakor a Belügyminisztérium rendőrségi osztályában értekezlet lesz és ennél döntést akarnak elérni, hogy Budapest környékén, majdnem Gödöllőig a csendőrörsöket megszüntetve, a szolgálatot a rendőrség vegye át. Ezt meg kell akadályozni. Ilyen javaslat még napvilágot se lásson. Elhatároztuk, hogy osztályvezetőm Fischer József tbk-tól hozzájárulást kérve átmegyünk a főépületbe lévő H.M. 1/A. szervezési osztályába és onnan kérünk támogatást. Előadva az ügyet vitéz Falta László vk. ezds-nek - aki akkor még nem sejtette, hogy majdan ő lesz a csendőrség felügyelője - kértük, hogy a H.M. részéről képviselje a csendőrség érdekeit. Az értekezleten, melyen jelen voltunk, felkérték v. Falta ezds-t, hogy nyilatkozzék. Kijelentette, hogy a H.M. úr részéről az elgondoláshoz nem járulhat hozzá és pedig jelenleg nem közölhető indokokból. Erre a kérdés végleg lekerült a napirendről. A kölcsönhatás alapján máskor meg a B.M. befolyása érvényesült.

Legfiatalabb bajtársaimtól nem egyszer hallottam, hogy Pinczés Zoltán - aki tisztí és törzstiszti tanfolyamokon is tanított - a csendőrség esze. Ez igaz örömet keltett bennem, mert az ő termékeny, hasznos és céltudatos munkája után ezt meg is érdemelte.

Azután jött a második világháború, a gyászos vég, az összeomlás. 1945 őszén, Bajorhonban egy Pfarrkirchen melletti kis faluban fölkerestem. Az én Zoltán barátomat megtörve, csüggedten találtam. Beszélgetésünkből leszűrhettem, hogy mindent véglegesen összeomlottnak vélt a kibontakozásnak leghalványabb reménye nélkül. Arra azonban nem gondolhattam, hogy fájdalma, elkeseredése annyira mély, hogy ez fogja a méregpíllulát neki és vele együttérző feleségének a kezébe adni, mely értékes életüknek véget vetett. Ma a Pfarrkircheni temetőben nyugosznak.

Midőn elhatároztam, hogy a mai alkalommal Pinczés Zoltán tábornookról beszélek, bajtársaim előtt óhajtottam neki emléket állítani.

Most pedig gondoljunk e nap alkalmából a M. Kir. Csendőrség hősi halottaira, akik háborúban és békében életüket adták a Hazáért, valamint mindazon bajtársakra, akiket a gyilkosok bitófa alá vittek és azokra, akik elkeseredettségükben önként váltak meg életüktől, majd azokra is, akik otthon börtönökben sínylődnek, vagy ennek nehéz következményeit viselik.

Felállva egy perces néma csendben hódoljunk emléküknél...”

(*Bajtársi Levél, 1978. április, 6-8. old.*)

A *Clevelandi Egyesületi Értesítő* 1970. júniusi száma 13-14. oldalán írja: „Emlékezés Pinczés Zoltán tábornookról” cím alatt:

„Huszonöt évvel ezelőtt egy hideg, késő őszi éjszakán Németország egy kis erdejében, feleségével együtt önként vetett véget életének Pinczés Zoltán táborno.

Csendesen, minden emóció nélkül ment el, mint ahogyan élt is. Tragikus tettét senki sem kárhoztatta. Ha valaki, úgy ő tudta, hogy mi várhat rá otthon, vagy itt az emigrációban!

Mindezekon túl összeomlani látta azt a nagy művet, amiért élt, dolgozott: 'A M. Kir. Csendőrséget'.

Mint próbacsendőr Erdélyben, a madéfalvai őrsön kezdte pályafutását, hogy nagyszerű munkabíráásával, széleskörű tudásával, pontos meglátásaival, írásaival, szabályzatszerkesztéseivel, testületszeretetével mint tábornok fejezze be azt, távol szeretett Hazájától.

Ki ismerhette jobban a csendőrséget mint ő, aki próbacsendőr korában együtt élt azokkal, akiknek vállára nehezedett tulajdonképpen a közbiztonsági szolgálat súlya, - hogy később, különböző beosztásokban az ott nyert tapasztalatait, tudását oly mértékben kamatoztassa, mint ahogy azt előtte soha, senki!

Az első világháborúban önként jelentkezett harctéri szolgálatra, ahol három ízben részesült kitüntetésben.

A háború után minden idejét a csendőrség újrászervezésének szentelte, s megszerkesztette a maga nemében - talán az egész világon - egyedülálló új szolgálati szabályzatát (Szut.) a csendőrségnek, melynek nemcsak a precizitása, hanem a nyelve is megfelelt minden idők követelményének.

Különböző tanfolyamokon tanítva világos, magyaros, magvas, magas színvonalú előadásai alatt hallgatói csüngtek szavain. Tőle igazán lehetett tanulni! A való életet tanította, de nemcsak tanította, hanem az ő egyszerűségében és szerénységében élte és átélte a "híven, becsülettel, vitézül" hármas jelszavunk igazi nemes értelemben vett lényegét. Kedvenc mondása volt, hogy a csendőrség olyan jól van megszervezve, hogy még a (gyakran váltakozó) Felügyelők sem tudják tönkretenni.

Éveken keresztül szerkesztette a *Csendőrségi Lapokat*, s azt olyan magas színvonalra emelte, hogy valóban, minden csendőr kedvenc olvasmánya lett, rendfokozatra való tekintet nélkül, s az a rendőrségi és polgári körökben is népszerű volt. Magánéletében csendes, szívesen elborozgató, adomákat kedvelő, melegszívű bajtárs és barát volt. Őt minden csendőr ismerte, mindenki becsülte, tisztelte és szerette. Pinczés tábornok nem volt törtető, ambíciótól átfűtött, nem intrikált, nem klikkezett, csak dolgozott csendben, alig észrevehetően. Amit elért, csupán szorgalmának, rátermettségének köszönhette.

Vele kidőlt a legnemesebb és legerősebb csendőr tölgy, s most halálának 25. évfordulóján hálát adunk Istennek, hogy Őt nekünk adta, mert európai hírűvé lett Testületünk és mi - annak tagjai - igen sokat köszönhetünk neki.

Három ízben fordult feléje a kormányzói kegy. Tulajdonosa volt a dicsérő elismerés koronás bronz érdemérmének, a Magyar Érdemrend lovag és tiszti keresztjének.

Pinczés Zoltán tábornok úr! Soha el nem múló hálával és szeretettel gondolunk Rád, s emlékedet, míg egy magyar csendőr is él ezen a földön, mindig kegyelettel fogjuk megőrizni.

Pihenj továbbra is békében az idegen földben, mindaddig, míg aranybetűs márványtábla nem örökíti meg emlékedet . . . Otthon!
Kultsár Lajos, London"

Pinczés Zoltán vezérőrnagy egyike volt a legnagyobb tudású és legértékesebb magasrangú csendőrtiszt bajtársaknak.

Kerkayné Maczky Emese összeállítása

Drága hazánkat és népünket Pinczés Zoltántól, az egyik legkiválóbb magyartól is a kommunista őrült uralomravágyás fosztotta meg. Mennyire másként alakult volna nemzetünk sorsa, ha a háború után az ilyen Pinczés Zoltánok szervezhetnék volna újra országunkat!

(A Szerk. megjegyzése)

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 8 K, Fél-
évre 4 K, Negyedévre 2 K aranyértékben

Megjelenik
havonta kétszer

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

A Csendőrségi Lapok szárnybontásához

A most újból meginduló Csendőrségi Lapokat szárnybontásakor a legmelegebben üdvözlöm.

Becsületére és dicséretére válik minden csendőrnek, hogy egyéb segítő forrás híján a Csendőrségi Lapokat saját filléreiből teremtette meg. Erről ismerek rá a régi csendőr-szivre, mely negyvenhárom évi becsületes és dicsőséges mult után, ma is ép oly lelkesen és becsületesen dobog mint hajdanán.

Ugy mint régen, ma is ugyanaz a csendőr a magyar közéletben, aki volt. Nélkülözhetetlen alkatrésze az állami gépezetnek.

Dérlepte mezőkön, öles hóban, csontig ható kemény fagyban, vaksötét éjszakában leselkedő szakadékok felett, esőben, viharban, éjjel-nappal hűségesen portyáz és vigyáz a más életére és vagyonára. Vigyáz a tüzre, vizre, minden veszedelemre. Ahol mindenki elveszti a fejét, ott a csendőré kell, hogy a helyén legyen. Éber szeme meglátja a gyengelelkű ember megtévelyedését és visszavezeti a tisztesség ösvényére. Izmos keze visszafogja a felkapott fejszét, felkutatja az elbujt tolvajt, előkeríti az elorzott tulajdont. Mindenek felett való gondossága megtalálja az elveszett gyermeket és visszavezeti aggódó édesanyjához. Ott terem minden balesetnél és ő nyújtja az első segílyt.

Negyvenhárom év alatt a magyar csendőr a becsületességnek, a hűségnek és a bátorságnak magyar husba, vérbe faragott kemény szobra lett, melyet tisztelettel megsodált és megirigyelt a máskép oly haladott külföld.

Legyen a csendőrség, mint a multban, szegény kifosztott hazánk erős támasza, legyen — mint a történelmi Magyarország legszembetűnőbb képviselője — szorgalmas munkása és ha kell bátor harcosa.

Dr. Rakovszky Iván

m. kir. belügyminiszter.

XVIII. évfolyam

1. szám

Cserepéldány

Budapest, 1928 január 1.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

MEGJELNIK
HAVONTA HÁROMSZOR

SZERKESZTI
PINCZÉS ZOLTÁN
SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Égész évre . . . 12 pengő
Félévre . . . 6 pengő
Negyedévre . . . 3 pengő

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
BUDAPEST, I., ORSZÁGHÁZ-UTCA 30

XI. ÉVFOLYAM.
30. SZÁM.

M. kir.
Hadilevélts.

BUDAPEST, 1931.
NOVEMBER 1.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ:

PINCZES ZOLTÁN ŐRNAGY

SEGÉDSZERKESZTŐ:

MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS

MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN ÉS 15-ÉN

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓIRODA: BUDAPEST, I. BOSZÖRMÉNYI-UT 21. SZ. TELEFON: 501-90.

A MAGYAR KIRÁLYI

**CSENDŐRSÉG
ZSEBKÖNYVE**

HARMINCNEGYEDIK ÉVFOLYAM

1926

MINDEN JOG FENTARTVA

MEGKESZTI PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS
A CSENDŐRSÉGI LAPOK KIADÁSA

Hatvan éves a M. Kir. Csendőrség: elhangzott 1941. február 14-én Pinczés Zoltán ezredestől a Magyar Rádióban a budapesti adón

„A világesemények forгатagában, a történelmi napok torlódásában álljunk meg néhány percig egy szerény évfordulónál. Hatvan éves a M. Kir. Csendőrség. Ma hatvan éve 1881. február 14.-én szentesítette I. Ferenc József a „közbiztonsági szolgálat szervezéséről szóló 1881. évi III. törvénycikket”, amely a vármegyék közbiztonsági szervezetei: a pandúrintézmények helyébe a közbiztonsági szolgálat ellátására Magyarország egész területén katonai szervezetű m. kir. csendőrséget létesített.

A hatvanéves évforduló csak a mai magyar csendőrségé, mert maga a csendőrség mint intézmény régebbi keletű. Az első csendőrséget 1798.-ban, 143 évvel ezelőtt állította fel Napóleon Franciaországban; a volt Ausztria első – szintén napóleoni alapítású – lombardiai csendőrsége 1815-ben, 126 évvel ezelőtt kezdte meg működését; Magyarországra 1849-ben, 92 éve vonult be a cs. kir. osztrák csendőrség, amely Erdélyben 1876-ban magyar szolgálati nyelvet kapott ugyan, mégis a mai M. Kir. Csendőrség megszületését csak attól a naptól számíthatjuk, amelyen a magyar állam törvényes intézményévé lett.

Nem foglalkozom e csendőrségek történelmi fejlődésével, mert ez inkább csak magát a csendőrséget érdekli, főként a tanulságok miatt, amelyeket mint minden történelem, bőségesen szolgáltat. Csak annak megemlézésére szorítok, hogy a M. Kir. Csendőrség felállítását az akkori Magyarország nem helyezte osztatlanul, annak ellenére, hogy az oly sok regényességgel körülszínezett, de hazánk hírnevének még ma sem használó betyárvilágot már mind megelégette. Az ellenzés egyik oka az volt, hogy a népszerűtlen osztrák csendőrség rossz emléke még túlságosan élénk volt, semhogy egy újabb, hasonló, ha mindjárt színmagyar intézményeknek is a visszatérése elé bizalommal tekinthetett volna az üldözött magyarság.

A vármegyék az önkormányzatukat féltették egy olyan törvénytől, amely az önkormányzati hatóságok intézkedési jogkörét érintetlenül hagyja ugyan, de a végrehajtást katonai alárendeltségű szervezetre bízta, amelyen át a közös hadügyminisztérium esetleg törvénytelen befolyást gyakorolhat a magyar közigazgatásra.

Ma már jól tudjuk, mennyire alaptalan volt ez az akkori viszonyok között egyébként megérthető aggodalom. A magyar csendőrség máig változatlan jelképe: a kakastoll rövid idő alatt fogalomává vált nemcsak itthon, hanem külföldön is, és Európa összes csendőrségei között hamarosan az élre került. A magyar csendőrrel szemben táplált előzetes bizalmatlanság hamarosan fölengedett. (A magyar csendőr kemény katonalakja körül engedni kezdett a jég.). Egyre többen süvegelték meg, ha elmentek mellette. Pedig ha volt testület, amely komolyan fogta fel hivatását, amely néha kemény kézzel is rendet teremtett ott ahol kellett, a magyar csendőr volt az. Nem kereste a népszerűséget, sem pedig egyeseknek vagy az úgynevezett közvéleménynek vállveregető elismerését, sőt kifelé inkább zárkózott volt.

Mi tette mégis népszerűvé a népszerűtlent, jó barátta az ellenfelet? Ha igaz az, hogy minden törvénynek annyi az értéke, amennyire és ahogyan végrehajtják, akkor az igazságszolgáltatás és a közigazgatás magas színvonalának nélkülözhetetlen feltétele, hogy az előkészítés és a végrehajtás munkáját végző közbiztonsági szervezet és hivatala magaslaton álljon. A csendőrség pedig beigazolta ezt. Megmutatta, hogy nem holt betű, nem rideg paragrafus ad szilárd alapot az állam rendjének és biztonságának, hanem az ember, aki előlött

örködik. Nem az egyenruha, nem a fegyver és a szurony a köztisztelet tárgya, mert ezek csak a fizikai hatalom életnélküli eszközei, hanem az ember, aki méltó azok viselésére. Nem a jogok adnak tekintély, hanem a kötelességek, amelyeket azonban nemcsak másoktól kívánunk meg, hanem magunk is teljesítjük.

A legelső kötelességeket a csendőrség önmagának szabta meg és ez nem volt egyéb, mint az egyszerű igazság, hogy aki rendet követel, ne legyen rendetlen; aki fegyelmet hirdet, ne csak parancsolni tanuljon meg, hanem engedelmeskedni is, aki pedig a törvény nevében cselekszik, elsősorban maga tartsa azt tiszteletben.

Postánkat és csendőrségünket a magyar állam legsikerültebb intézményeiként szokták emlegetni. Hogy valóban így vannak e, azt reánk vonatkozóan mi, csendőrök nem vagyunk hivatottak elbírálni. De azt, hogy magyar nemzet szervezetébe és becsületébe fogadta a kakastollat, nem tagadhatjuk, mert érezzük, és mert nem is titkolják előttünk. Pedig a lényeg, amit a kakastoll jelent: a rend, a fegyelem és a törvénytisztelet bizony csak addig szokott népszerű lenni, amíg csak jogot jelent és nem figyelmeztet kötelességekre. Nemcsak nálunk van ez így, hanem az egész világon. Ha nem így volna, nem lenne szükség rendfenntartó szervezetre, mert az országok és nemzetek életében magától érthető természetes dolog lenne a rend, a fegyelem, és a közbiztonság (értve itt azoknak a jelenségeknek az eltűnését is, amelyek az állami és a magánéletet fenyegető veszedelmeknek nem tünetei, hanem alapfokai, nem következményei, hanem okozói).

Mint itt most a magyar csendőrség szerény tolmácsa, kötelességemnek érzem, hogy testület nevében hálás köszönetet mondjak mindenkinek, aki a magyar csendőrt szeretetében fogadja, és bizalmával kitünteti. A nemzet érzelmeinek ezt a felénk sugárzó melegét magasra értékeljük; nem tekintjük istenadta napfénynek, amelyben csupán sütkérezniünk kell, hanem az éltető melegnek forrása bennünk kell, hogy legyen (és amelyet csak úgy lehet megtartanunk, ha egyetlen, és összességükben újra és újra bizonyosságát adjuk törekvésünknek, hogy arra méltóak maradjunk).

Sokszor volt alkalmunk olvasni az utóbbi évek világeseményeivel kapcsolatban, hogy Magyarország Európában a rend és béke szigete. Ez persze nem azt jelenti, hogy mi vagyunk egyedül a boldog ország, amelyet azért kímélt meg a világrengés, mert itt nincs mit megoldani. De annál inkább kalapot kell emelnünk a magyar nép fegyelmezett józansága előtt, amely keserű iskolában ugyan, de megtanulta, hogy a sors forgandósága nemcsak az egyesek, de a nemzetek életének is törvénye: nincs örök boldogság a földön, de nincs örök szenvedés sem. Minden nemzet életében vannak – a magyarság történetében meg éppen bőven voltak – korszakok, amikor szenvedések árán kellett kiérdemelnünk azt, amit másoknak az ölébe hullott – ilyen korszak vajjúdásában élünk ma is. Nehéz sorunkat semmivel sem enyhítené, ha ellenségeink nagy száma mellett egymás ellenségeivé is válnánk, s magunk pusztítandók el azt, amit meghagytak nekünk. Ennek a józan belátásnak tulajdoníthatjuk az ország rendjét és nyugalmát, az ösztönszerű közérzésnek, hogy virrad már künn is, benn is. Az érdem tehát elsősorban a magyar nemzeté és minden egyes tagjáé, aki egyéni magatartásával, belátásával, türelmével, szenvedésével, de reménységével is ezt a kitartást szolgálja.

De fáradhatatlan őrzői és munkálói az ország törvényes rendjének a közbiztonsági szervezeteink is: városokban a rendőrség, a magyar föld világában pedig a csendőrség.

Az állami rend, az élet és a vagyon biztonsága tekintetében nincs, és nem is szabad, hogy különbség legyen a város és a falu igényei és viszonyai között. A falusi, a tanyasi ember, vagy

akár a magányos erdei ház lakója is életének, testi épségének és vagyonának éppen olyan védelmét követelheti az államtól, mint a körutak lakója. Ez a közbiztonság pedig akkor jó, ha észre sem vesszük, hogy van, ha nem írnak és nem beszélnek róla, legszebb eredménye pedig az a negatívum, hogy nem történik semmi. De mennyi munkába, fáradságba, hány meg hány ezer csendőr átvirrasztott éjszakájába, naponta hány meg hány ezer kilométernyi gyaloglásba vagy lovaglásba kerül az, hogy semmi sem történjék. Déli rekkenőben, pusztai viharban, hófedte hegytetőn, éjféli erdőben, hajnali pirkadásban, vagy ahogy az utasításunk röviden kifejezi: „tekintet nélkül a napszakra és az időjárásra” ki ne találkozott volna már a nyugodt lépésű, kevés beszédű, napbarnította két csendőrrel, amint szótlan komolysággal haladtak egymás mellett, mindenütt olyan egyformán, mintha mindig ugyanaz a kettő lett volna. Mind-mind részecskéi ők egy kiváló szerkezetű, hatalmas örökmozgó gépezetnek, éber őrei annak, hogy mások nyugodtan aludjanak, névtelen harcosai a mások javának, és közösség érdekeinek.

Nem könnyű munka ez, tessék elhinni. Erős, edzett, makkegészséges szervezet kell hozzá, mert bizony még ezt is kikezdi a hideg, meleg, a hó és a sár, a hegy, a völgy, és a sok ezernyi kilométer. A mégis kényelmesebb városi élethez szokott ember nem is igen bírja a csendőrségi szolgálatot; sok évi tapasztalat vezetett ehhez a törekvéshez, hogy a csendőrség kiegészítését elsősorban a magyar föld népéből kell keresnünk. A magyar embert különben egyéb tulajdonságai is kiválóan alkalmassá teszik erre szolgálatra: értelmes, az alapképzettségét sokszorosan meghaladó ismeretekre is könnyedén megtanítható, bátor, lovagias, törvényisztelő, igen fegyelmezett és a feltétlen megbízhatóságig tökéletes. Hibái felszínesek, hozzáértő neveléssel könnyen lecsiszolhatók.

Talán ez a különös rátermettség az oka annak, hogy a magyar földműves fiatalság szívesen jön csendőrnek. És igaza van, mert ha megbecsüli magát, a csendőrség is megbecsüli őt. Tisztességes megélhetést, érdeme szerinti haladást nyújt neki, és azt a büszke tudatot, hogy olyan testület tagja lehet, amely csak erkölcsileg megválogatottakat fogad keblébe. Ennek megfelelően becsüli őt meg a társadalom is.

A honvédelmi miniszter úr a napokban felhívást intézett a csendőrséghez való jelentkezésre. Szívesen várjuk a katonaviselt derék magyar fiúkat a felszabadult Erdélyből is a csendőrség keblébe. De csak az jöjjön, aki akar és tud jó katona lenni, és aki úgy érzi, hogy a csendőrséget élethivatásul tudja választani. Átmeneti kenyérkeresetként nem ajánlom.

Most pedig engedjék meg kedves hallgatóim, hogy néhány kiragadott képet adjak önöknek a mai magyar csendőrségről. Azt mindenki bizonyára jól tudja, hogy a csendőrség úgynevezett végrehajtó testület, amin azt értjük, hogy nincsenek hatóságot megillető intézkedő jogai, hanem csak végrehajtja a bíróságok és a hatóságok intézkedéseit. Ezt azonban mégsem kell szószerint venni; a bíró, az ügyész, a főszolgabíró nincs mindig a csendőr mögött, hogy megmondhatná neki, mit kell tennie, következésképpen ezeknek a jogoknak kisebb mértékű pontosan körülhatárolt részét, úgynevezett átruházott hatáskörben a csendőr önállóan gyakorolja. Keze, szeme, és füle a vizsgálóbírónak, ügyésznek, főszolgabírónak és saját előjárójának: nélküle bizony alaposan fennakadna a közigazgatás és az igazságszolgáltatás.

A törvények és rendeletek mai tömegében nem lebecsülendő tudnivalóra van szüksége a csendőrnek. A csendőrzárőr nem viheti magával sem a törvénytárat, sem a rendeleti közlönyöket, mert ha el akarná vinni, kocsin kellene utána szállítani. Kérdezni sem igen van kitől, így hát nem marad egyéb hátra, mint fejben elvinni belőlük amennyit lehet.

Már említettem, hogy nem az a jó közbiztonság, ahol minden tolvajt megfognak, hanem az, ahol nem lopnak. A csendőrség célja is az, hogy a működése területén lehetőleg megakadályozza a bűncselekmények elkövetését: ezt elsősorban sűrű járőrözéssel igyekszik biztosítani. A járőrök pontosan előírt tervezet szerint, de rendszertelenül, meglepetésszerűen portyáznak éjjel-nappal az őrskörzetekben, amelyeket a lakosságával együtt úgy kell ismerniük, mint a tenyerüket. Néhány évi szolgálat után a csendőrök legjobbjai szinte csodálatos érzékre tesznek szert abban a tekintetben, hogy mikor, hol, miért és mire kell különösen figyelemmel lennie, kit kell szemmel tartania, mikor és hol kell a legjobbkor – vagy a legrosszabbkor – megjelennie.

Ehhez a szolgálathoz, amelyet a bűncselekmények megelőzésének céljából kiindulva megelőző szolgálatnak nevezünk, nem elég a pusztán kötelességtudás; sokkal több kell hozzá: a bűn meggyőződéses fanatikus üldözőjévé kell lennie az embernek ahhoz, hogy az e szolgálathoz szükséges kitartás, a nyughatatlanság nemes ösztöne második természetévé váljék.

Meg kell azonban mondanom, hogy a csendőrségnek ezt a munkáját nem elég csak tudomásul venni és elismerni. Különösen a „megelőző” szolgálatban nem nélkülözheti a törvénytisztelő lakosság segítségét. Az a néhány csendőr, akire sokszor tizenöt község közbiztonságának felelőssége hárul, mégsem lehet ott mindenütt és nem láthat mindent. Jó szolgálatot tesz tehát, nem a csendőrségnek, hanem a maga és a közösség érdekeinek az, aki hírül ad nekik mindent, amiről jó tudniuk. Nagyon sok lopást, betörést, sőt súlyosabb bűncselekményt is meg lehetett már akadályozni azért, hogy a községben ólálkodó gyanús idegenre idejében felhívták a csendőrök figyelmét. (Nem kell okvetlenül nagy dolgoknak lennie, amit hírül adunk; önmagában kicsinek, jelentéktelennek tűnő dolgoknak is lehet fontos oka, vagy következménye. Még a pletyka sem megvetendő hírforrás, ha figyelembe vesszük, hogy nem igen szokott a haraszt szél nélkül zörögni.)

De működjék is bármilyen jól a megelőző szolgálat, bűncselekmény azért mégis csak történik. Ekkor kezdődik a csendőrség munkájának második nem kevésbé fontos területe: a nyomozás. Ezt (aztán) érdekesnek, izgatónak, de mindenesetre valamilyen könnyű bűvészkedésnek tartják, amilyen a detektívregényekben, vagy filmen szokott előfordulni. Pedig munka ám ez is, sokszor nagyon nehéz szellemi és fizikai munka. Az istenadta tehetség fontos, de nem egyedüli követelmény: esztendő elméleti tanulására és gyakorlati iskolája kell ahhoz, hogy valaki a nyomozás mesterségében, vagy éppen művészetében maradjon kontár.

Minden emberben van ugyan több-kevesebb úgynevezett detektívhajlam: aztán meg aki tíz detektívregényt elolvasott, az meg már éppen szakembernek képzelet magát a nyomozásban, különösen, ha már voltak korábban kisebb házi sikerek. A több mint ezer oldalnyi nyomozástant izzadva tanuló csendőrök sokszor mosolyognak egy-egy műkedvelő nyomozóbarátjuk fölényes véleményén, vagy bírálatán. Akiknek azonban alkalmuk volt egy-egy magasabb fokú csendőriskola vizsgáján részt venniük, holtbiztosan az a kérdésük, hogy nincs-e valami huncutság a dologban? Valóban azok az egyszerű fiúk vizsgáztak-e, akiknek egyike-másika néhány évvel ezelőtt még a betűvetéssel küszködött? Hiszen az, amit hallottak, egészen magas képzettségű embereknek is becsületére vált volna.

Persze azért akad olyan bűncselekmény is, amelyet a legtökéletesebb nyomozószervezet sem tud kideríteni. De hát az élet egyéb területén nincsenek-e olyan feladatok, amelyeket lehetetlen megoldani? (Csakhogy a dolog úgy áll, hogy egy-két esetet, ami nem derül ki, az emberek emlékezetben tartják, míg a sok százat vagy ezret, ami kiderül, hamar elfelejtik, mert természetesnek tartják.) A csendőrség által nyomozott bűncselekmények kiderítése a cselekmény

minemúsége szerint 80-90% körül mozog. Ennél jobb százalékot a világ egyetlen közbiztonsági szervezete sem képes felülmúlni.

Pedig nincs ebben semmi lehetetlenség. A csendőrség kiválóan bevált, fokozatos kiképzési módszerének eredménye ez. A valóban detektívregénybe vagy filmre kívánczó, de nem kitalált, hanem valóban megtörtént nagyszerű nyomozásoknak szinte naponként megismétlődő sorozata és a kiderített bűncselekmények statisztikája is bizonyítja ezt. Mert nem csak újságszenzációt lehet zseniálisan kideríteni; egy véletlennek látszó jelentéktelen tüzeset, sőt egy ugyancsak alaposan lenézett tyúklopás kiderítése sokszor nagyobb és nehezebb munka, mint egy gyilkosság kinyomozása, amelyre egyébként, hála Istennek, elég ritkán kerül sor. A nyomozás munkája természetesen nem nyugszik kizárólag az őrök vállain. A csendőrségnek az egész ország területére kiterjedő külön, kiváló nyomozó szervezete is van, amely válogatott legénységgel és a legkorszerűbb felszereléssel dolgozik. Ebben a magyar csendőrség Európa egyik legkorszerűbbje. (Kockázatos dolog ma bűncselekményt elkövetni, előbb vagy utóbb mindenre rájövünk.)

De megint csak vissza kell térnem arra, amit az imént mondtam. A nyomozásban is lehet, sőt kell is segíteni a csendőrnek. Vagy legalább is ne nehezítsük a dolgát. Ha valahol bűncselekmény történik, első szabály, hogy ne nyúljunk semmihez, hagyjunk mindent érintetlenül, úgy, ahogyan találtuk. Ha életmentésről van szó, az más dolog, de merő kíváncsiságból ne forgassuk fel a helyszínt, ne járjuk össze, ne fogdossunk össze semmit, amíg a csendőrök megérkeznek. Elsősorban a községi elöljáróságok tennivalója ez, de annak is érdeke, akinek sérelmére, vagy kárára a bűncselekményt elkövették. Ha pedig valaki mégis hozzányúlt valamihez, figyelmeztessük erre a csendőrt.

Ha az eredmény megvan, a bűncselekmény kiderült, következik a nyomozás befejező, de szintén nem könnyű munkája: a feljelentés megszerkesztése. Ehhez már alapos jogi szakismeret szükséges. Azt hiszem elég annyit megemlítenem, hogy olyan bűncselekmények esetében, amelyekben nincsen vizsgálat – ez pedig az esetek 90%-a – a kir. ügyészség a csendőrségi feljelentés alapján készíti el és nyújtja be a vádiratot. Hibának pedig nem szabad lennie, mert a feljelentések fogalmazványát a tisztí parancsnokok ellenőrzik, s ha hiba csúszott bele, a csendőr nemigen kap érte dicséretet

Ha foglyos az ügy, a tényvázlatnak, legyen az eset akármilyen szétágazó és bonyolult is, 24 óra alatt ha török, ha szakad, készen kell lennie, mert így rendeli a Bűnvádi Perrendtartás.

Hogy a szolgálat meddig tartott, hogy a csendőr átázott vagy átfázott-e, hogy fáradt-e vagy álmos: mindegy, bevonulás után meg kell fogalmazni és le kell másolni a feljelentést: ha hatvan gépirásos oldal, akkor is. Ha este nekilát, reggelre csak készen lesz.

A csendőrség azonban nemcsak közrendészeti és nyomozó testület, hanem karhatalom is. Ott, ahol állam rendjének és közbiztonságának fenntartására vagy helyreállítására a megelőző és a nyomozó szolgálat eszközei és módszerei már nem elégségesek, fegyverének erejében kell azt biztosítani, ez pedig állandó katonai képzését és továbbképzését teszi szükségessé, ami részben a csendőriskolában, részben pedig az őrökön történik. Ez megy talán a legkönnyebben; nemcsak azért, mert a magyar ember született katona, hanem azért is, mert csendőr csak kiképzett katona lehet. A csendőrség létszáma, fegyverzete, felszerelése, kiképzése teljes biztosítékot nyújt arra, hogy a rendet minden körülmények között biztosítani tudja. Szabályzatainak természetesen csak végső eszközként és nagy felelősség mellett engedik meg a fegyverhasználatot, de több szomorú

példára emlékezve meg kell mondanom, hogy ne hallgassunk azokra, akik azt állítják, hogy a csendőrökkel nyugodtan lehet virtuskodni, úgyszólván csak ijesztgetésül, vaktölténnyel lönek.

Nem így van. A fegyverhasználat nagyon szomorú, de nagyon komoly dolog. A szolgálatban álló csendőrnek pedig nincs is vaktölténye.

Ezzel természetesen nem merítem ki a csendőrség szervezetének és szolgálatának ismertetését, de ezt nem is ígértem. Csak egy-két kiragadott esetvonást akartam adni, ezt is csupán az évforduló kedvéért.

A csendőrség szervezete sokkal szétágazóbb, szolgálata pedig sokkal többreterjedű, semhogy a most rendelkezésre álló idő alatt annak részletesebb ismertetésére vállalkozhatnék. Még csak azt említem meg, hogy háború esetén a csendőrségnek három feladata van: a határszéli őrsők határvédelme, a táborig csendőrség felállítása, a mögöttes országban pedig a rend fenntartása mellett a katonai érdekek szolgálata.

Háború esetén a határszélig csendőrőrsők a határőrséggel együtt részt vesznek az ország védelmében. Az 1916. évi román betöréskor a román csapatok első ellenfelei a csendőrőrsők voltak. Hőskölteménybe illik sok kis csendőrös vitézsége; néhány álmából felriadt, sokszor még fel sem öltözött csendőr órákon át tartott vissza jelentékeny ellenséges erőket. Ha ma arra kerülne sor, ma sem lenne másként.

A táborig rendészeti szolgálatot ma már szintén korszerű alapra helyezték. Gerince a táborig csendőrség, amelynek sokféle tennivalóját külön szabályzat írja elő. A világháború táborig rendszetének szervezeti hibáiból sokat tanultunk; ma már a legelső vonaltól kezdve mindenütt ott van a táborig csendőr, hogy honvéd bajtársaival, de elsősorban a csapatcsendőrökkel együtt küzdve éberem örködjenek, nehogy a világháború szomorú tanulságai megismétlődjenek.

A csendőrségről szóló törvény szentesítésének napját, február 14-ét a Kormányzó Úr Ö Főméltósága legmagasabb elhatározásával csendőrnappá rendelte, mi pedig hősi halált halt bajtársaink kegyeletes emléknapjává szenteljük.

A budapesti csendőrlaktanya udvarára ércszobor, a Hadimisztériumban pedig hatalmas márványtábla hirdeti emléküket ezzel a felírással: „A háború és béke hősi halottainak.” Igen, a békének is vannak hősei és hősi halottai. Egyszerű emberek névtelenek. Homlokukat nem övezi babér, nevüket nem jegyezte fel a történelem. De a becsület mezején estek el ők is éppen úgy, mint akik külső ellenség ellen védték a hazát.

Csak koszorújuk szalagjának felirata más. „Meghalt a hazáért”, vagy „Meghalt a közbiztonságért.”

De nem csak a halottaké a csendőrnapp, hanem az élőké is. Szép hivatásuk szeretetének, testületi egygyéforrottságuknak, a katonaszményeknek és a bajtársiasságnak is ez az ünnepe. Szamadást adunk magunknak az elmúlt esztendőkről és fogadalmat teszünk az elkövetkezőkre. Mindkettő csak három szóból áll: Hűség, Becsület, Vitézség. Belső, szerény ünnepünk ez, olyan mint a családban a születésnap. Nem marad el a születésnap ajándékunk sem.

A múlt év szeptember 12-én, a magyar honvédségnek Kolozsvárra történt bevonulása után két csendőr állott a kolozsvári úti csendőrlaktanya kapujában. Hozzájuk lép idősebb úr és azt mondja az egyik csendőrnek:

– Örmester úr, legyen szíves lépjen egy lépést előre.

A csendőr azt hívén, hogy talán útjában áll valakinek, előrelépett. Az úriember a gyalogjárdára

térdelt és megcsókolta a csendőr lába nyomát. A meglepődöttnem tehettek egyebet, mint hogy felségítették a járdáról az urat, aki könnyes szemmel csak ennyit mondott:

– Megfogadtam, hogy a legelső magyar csendőr lába nyomát megcsókolom.

Mennyi könny, mennyi elfojtott keserűség, mennyi vágyó tekintet a határon túlra, hány álmatlan éjszaka titkos álma és a múltnak milyen és mennyi emléke kellett ehhez a fogadalomhoz!

Tudjuk, hogy nemcsak a csendőrnek szólt ez a megtisztelés, hanem mindennek, ami magyar és mindenkinek, aki az ezeréves földre a magyar zászlót visszavitte. Talán nem is a csendőrségnek, hanem az egész nagy magyar igazságnak volt jelképe az így megszentelt, megáldott kakastoll, mégis legyen szabad a magyar csendőrnek ezt a megható fogadtatását hatvanéves évfordulónak legszebb emlékként megőriznünk.

Varró István kutató , aki a http://old.biztonsagpolitika.hu/userfiles/file/PDF/varro_csendorseg.pdf részére közölte le e rádióbeszédet, megjegyezte, hogy szerinte a gömbölyű zárójelben levő részek valószínűleg a rádió műsorigazgatója által az előadás időtartamának szabályozása érdekében kihúzott részek. A mi szerkesztésünkben ezen zárójelek egy részét a jobb érthetőség kedvéért eltávolítottuk.